

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Kateřina Hanilcová, DiS.

Historie Státního ústavu školského pro domácí průmysl

History of the State Institute of Educational for the Home Industry

Praha 2019

Vedoucí práce: PhDr. Martin Strouhal, Ph.D.

Děkuji panu PhDr. Martinu Strouhalovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při psaní mé bakalářské práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 5. srpna 2019

.....

Kateřina Hanilcová, Dis.

Klíčová slova (česky)

školský ústav, historie školy, vzdělávání, umělecká výroba, textilní výtvarnictví, střední škola, vyšší odborná škola, výtvarná příprava, vzdělávání pedagogů, krajkářská tvorba, krajka, tradice, ruční práce, bytový design, oděvní tvorba

Klíčová slova (anglicky):

education institute, school history, education, artistic production, textile art, high school, higher specialized school, graphic, preparation, education of teachers, lacemaking creation, lace, tradition, handwork, residential design, clothing creation

Abstrakt (česky)

Tématem bakalářské práce je historie Státního ústavu školského pro domácí průmysl. Historický výzkum se zabývá jednak obdobím před založením ústavu, dále dobou jeho působení v průběhu 20. století i jeho zánikem a nástupem nové školy, která působí do současnosti. Vývoj státního ústavu je zpracován v kontextu s dobou, politickou situací a vývojem společnosti. Zdroje výzkumu vychází z dochovaných dokumentů, historických pramenů a osobních výpovědí pamětníků. Součástí práce jsou i profily některých výtvarníků-pedagogů.

Abstract (in English)

The bachelor thesis topic is history of the State Institute of Educational for the Home Industry. Historical research is dealing with the period of the department founding, the period of its activity during the 20th century as well as its ending and starting of a new school which is active up to the present days. The state department development is described in the context of time, political situation and society development. The sources of the research come from the extant documentation, historical sources and personal evidence from contemporary witnesses. As a part of the thesis there are also profiles of some artists-teachers.

Obsah

1	Úvod	8
2	Krajkářství v českých zemích	11
2.1	Počátky krajkářství	11
2.2	Krajkářství v Čechách v 16. – 17. století	11
2.3	Zakládání krajkářských škol v 18. – 19. století	12
2.4	Začátek 20. století	15
3	Státní ústav školský pro domácí průmysl	18
3.1	Období mezi dvěma válkami	18
3.2	Zakladatelské osobnosti	20
3.3	Období mezi léty 1939–1964	25
4	Školský ústav umělecké výroby	31
4.1	Poslání ústavu	31
4.2	Přehled školských zařízení	32
4.3	Odborně metodický úsek	34
4.4	Výtvarníci	34
5	Škola – nástupce a pokračovatel	39
5.1	Střední umělecká škola textilních řemesel	39
5.2	Vyšší odborná škola textilních řemesel	41
5.3	Umělecká sbírka školy, knihovna a galerie	43
5.3.1	Umělecká sbírka školy	43
5.3.2	Knihovna	44
5.3.3	Galerie	44
6	Závěr	46
7	Seznam použité literatury a zdrojů	48

8	Seznam obrázků	50
9	Seznam zkratk	51
	Příloha 1. – Instrukce kočovným učitelkám prací krajkářských	I
	Příloha 2. – Organizační statut Státního ústavu školského pro domácí průmysl	XIV
	Příloha 3. – Učební plán ateliéru oděvu	XXVI
	Příloha 4. – Učební plán ateliéru textilního designu	XXVII
	Příloha 5. – Učební plán ateliéru nových médií	XXVIII
	Příloha 6. – Učební plán ateliéru bytového designu	XXIX
	Příloha 7. – Učební plán Konzervování a restaurování textilií	XXX
	Příloha 8. – Učební plán ateliéru designu módní doplňků	XXXI
	Příloha 9. – Ateliéry VOŠTŘ a SUŠTŘ	XXXII

1 Úvod

Už antičtí autoři rozlišovali mezi ars a techné, tedy mezi pólem duchovním, ideovým a pólem dovedností praktického řemeslného výkonu. Úzce to souvisí se základní otázkou, která otevírá téma předkládané práce: Je umění naučitelné? V pólu ars jsou obsažené neuchopitelné stránky uměleckého výkonu, talent, inspirace. Výtvarné umění mělo dlouho odpověď na otázku naučitelnosti umění zjednodušenou tím, že zdůrazňovalo jeho materiální podstatu. To řadilo všechny jeho druhy do techné. Způsob výuky byl totožný s řemesly. Budoucí umělec byl přijat do dílny a postupoval pomalu od nejjednodušších pomocných prací až k zvládnutí všeho, co umělecká tvorba potřebovala. Učil se nápodobou a sbíráním zkušeností. Výuka se v podstatě institucionalizovala už ve středověku v klášterních skriptoriích, dílnách a ve stavebních hutích. Renesance přinesla proměny chápání umění a umělce, ovšem dílenská forma uměleckého vzdělání trvá.¹

Zlom nastává v 19. století. Vznikají Akademie jako nový typ uměleckého učiliště se svou vnitřní strukturou, metodika uměleckého vzdělávání, osnovy, učebnice, sbírky odlitků a kreseb antických děl, knihovny. Výtvarná umění překračují hranice techné směrem k ars. Forma dílenského školení přetrvávala pro umělecká řemesla. Jako příklad zde můžeme uvést Bauhaus, jedno z nejpodstatnějších evropských center moderního umění. Právě tam se odehrávalo to, co mě přivedlo k volbě tématu: Průmyslová revoluce přinesla masovou výrobu, ohrožující výrobu řemeslnou se všemi negativními dopady sociálními, ekonomickými a kulturními. Institucionalizované školství tu poskytlo prostředek jak tyto dopady zmírnit.²

Vyšší formu vzdělání v této oblasti představovaly průmyslové školy, charakteristické spojením principů dílenské a středoškolské výuky. U nás lze celý proces sledovat od tereziánských reforem přes program uměleckořemeslného vzdělávání mladé republiky Československé až po dnešek. Tento vývoj je ale zatím nedostatečně zdokumentovaný, neexistuje souhrnná publikace věnovaná uměleckému školství. Zvolila jsem proto cestu případové studie a jako předmět své bakalářské práce si vybrala jednu konkrétní školu, dnešní Vyšší odbornou školu textilních řemesel a Střední uměleckou školu textilních řemesel v Praze, navazující na Státní ústav školský pro domácí průmysl a pozdější

¹ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

² tamtéž

Školský ústav umělecké výroby a jejich předstupeň, první krajkářskou školu v Praze, založenou v roce 1767 v rámci tereziánské reformy.

Právě tato dlouhá nepřerušená kontinuita mi umožnila sledovat, jak se proměňovalo poslání a společenské postavení školy, a především změny obsahu a formy výuky. Snažím se při tom akcentovat vztah umění a řemesla jako pedagogické téma. Podobně podstatným tématem práce je role významných uměleckých osobností v uměleckém školství. Další téma otevírá samotný vývoj školy od počátků v systému snažícím se zachránit tradiční řemesla po vrchol, kdy byla škola v prvním desetiletí existence samostatného československého státu důležitým centrem tvorby národního stylu a dokázala úspěšně spojit tradiční řemeslo s moderním uměleckým jazykem.

Na škole, která se stala předmětem mé bakalářské práce, jsem v roce 2014 absolvovala obor Konzervátorství a restaurátorství se vzdělávacím programem Konzervování a restaurování textilií. Po studiích jsem zde nastoupila jako správce textilní sbírky a odborné knihovny a v současnosti zde pracuji také jako učitel odborných předmětů: ručně paličkované krajky, šité krajky a výšivky.

Fáze přípravy bakalářské práce zahrnovala studium dostupné literatury týkající se především dějin textilního umění, zvláště krajkářství a také dějin uměleckého školství, vzhledem k politickému, společenskému, kulturnímu a uměleckému kontextu vývoje školy a k jejím osobnostem. Druhou fází představovalo přímé studium pramenů, především dosud minimálně zpracovaných archiválií uložených přímo ve Vyšší odborné škole textilních řemesel a Střední umělecké škole textilních řemesel a příslušného fondu v Archivu hlavního města Prahy. Vedle přímé metody historického výzkumu jsem v dalším bádání použila i orální metodu, kdy jsem hovořila s bývalými i současnými učiteli a studenty školy, ale i s nepedagogickými pracovníky. Při studiu a hodnocení přínosu umělců, kteří ve zkoumané instituci působili, jsem částečně použila biografickou metodu a metodu umělecko-historickou. Podrobně jsem také prostudovala dostupnou pedagogickou dokumentaci.

Struktura předkládané práce je dána chronologií dějin školy. Samotným dějinám školy je ale předřazena kapitola, stručně shrnující vývoj krajkářství v zemích Koruny české a počátky vzdělávání krajkářek. Bez něj by smysl školy a vývoj výuky nebylo možné vyložit. Práce sleduje dějiny školy až k současnosti. Závěrečná kapitola je věnována jejímu současnému stavu. Nutně omezený rozsah bakalářské práce se snažím překročit pomocí příloh. V přílohové části zprostředkuji dva historické úřední dokumenty

a šest současných učebních plánů, na jejichž podrobný rozbor by už v textu práce nebylo místo. Pomocí vložený obrázků se snažím naznačit vývoj výtvarného názoru, který dokumentuje pedagogickou i uměleckou činnost školy a ve vizuální zkratce představit ateliéry současné školy.

2 Krajčářství v českých zemích

2.1 Počátky krajčářství

Doklady o existenci textilních řemesel i rané formy „krajčářských“ technik jsou známy už od pravěku. Lze předpokládat, že znalost některých krajčářských technik se zachovala přes období antiky ve Středomoří³ a ve středověku pak pokračovala na území Byzantské říše. Dodnes se udržela legenda: „...na pobřeží Jaderského moře v Dalmácii žil mladý rybář. Zasnoubil se s krásnou dívkou, která pro něj vytvořila novou síť jako dárek. Když ji poprvé vrhl do moře, vylovil jen kusy mořské trávy a kousky bílého korálu. Poté byl záhy odveden, aby sloužil v benátském loďstvu. Truchlící dívce zbyla jako vzpomínka pouze poškozená síť, kterou začala opravovat. Na poškozených místech vytvořila napodobeniny korálů a mořské trávy. To se lidem líbilo a brzy začala dostávat objednávky na podobné práce. Nakonec začala vytvářet paličkovanou krajku se sít'ovou půdicí“.⁴

Šitá a poté paličkovaná krajka v podobě, v jaké ji známe dnes, pochází z Itálie 15. století. Šitá krajka vznikala postupně z výšivky, kde pevná plocha tkaniny pokrytá ozdobnými stehy byla nahrazována krajkou. Paličkovaná krajka je vytvářena vzájemným proplétáním svislých a vodorovných nití, na kterých jsou zavěšeny paličky.

První krajčářský vzorník *Esemplario di lavori* od Nicoly Zoppina, byl vytištěný v Benátkách v roce 1529. Kniha neobsahovala žádné texty s technologickým popisem, ale pouze reprodukce samotných vzorů⁵. Lze tedy předpokládat, že technologie výroby kraje byla již známa. Z Itálie se pak krajčářství rozšířilo do západní a střední Evropy. Krajčářství se výrazně rozvíjelo v období baroka, kdy byly ve velké míře používány krajky k výzdobě oděvu.

2.2 Krajčářství v Čechách v 16. – 17. století

Oblibu kraje, dobře patrnou z dobových šlechtických portrétů, dlouho uspokojoval import z hlavních evropských krajčářských středisek – z Flander, Benátek, Španělska

³ MERTOŮVÁ, Petra. *Paličkovaná krajka jako společenský, sociální a ekonomický fenomén*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D.

⁴ VONDRUŠKOVÁ, Alena a Iva PROŠKOVÁ. *Krajčářství*. Praha: Grada, 2004. Řemesla, tradice, technika. ISBN 80-247-0670-9. S. 12.

⁵ *Esemplario di lavori* [online]. New York: The Metropolitan Museum of Art, 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search>

a Francie. Z těchto center byly dováženy nejen hotové krajky, ale také vzorníky, materiál a do Čech byli zváni paličkáři a paličkářky.

Krajky v té době byly velmi luxusním zbožím a jejich používání bylo umožněno pouze nejvyšším společenským vrstvám: „V Čechách jsou historické zmínky o krajkách již v 15. a 16. století, kdy byly vyneseny sněmovní nálezy, které zapovídají sedlákům nositi krajky na košilích.“⁶

Annaberský kronikář Jesenius v roce 1561 v kronice města Annaberg, ležícího na německé straně Krušných Hor (Saské kurfiřtství patřící do Svaté říše římské), zmiňuje „fryžskou práci“ (výroba paličkované krajky). V té době přišla do Annabergu Barbora Uttmanová, manželka majitele dolů, která z Flander přinesla umění západního krajkářství, zdokonalila techniku a doplnila vzory pro paličkovanou krajkou. Odtud se umění výroby krajky postupně šířilo i na českou stranu Krušných hor a další písemná zmínka byla k roku 1571.⁷

Další významná krajkářská oblast se formovala v posledních desetiletích 16. století ve druhém horském pásmu na česko-německém pomezí v Českém lese a na Šumavě. V roce 1587 Rudolf II. povoluje výrobcům krajek usadit se v Hostouni u Horšovského Týna v podhůří Českého lesa.⁸

Třetí významná krajkářská oblast vznikla na Vamberecku a rozšířila se v podhůří Orlických hor, pramenně je ovšem doložena až roku 1642, kde je zmíněna Magdalena Grambová, která rozšířila umění krajkářství v této oblasti. Byla ženou císařského plukovníka z Belgie, který po bitvě na Bílé Hoře dostal panství Vamberk.⁹

2.3 Zakládání krajkářských škol v 18. – 19. století

Rozvoj českého krajkářství posílily v 18. století **habsburské ekonomické reformy**. Marie Terezie nastoupila na rakouský trůn v roce 1740, kdy zemřel císař Karel VI. bez mužských potomků. Tzv. „Pragmatická sankce“ vydaná v roce 1713 císařem Karlem VI. zaručovala nedělitelnost monarchie a nástupnictví i ženských potomků. Marie Terezie vládla od roku 1740 až do své smrti v roce 1780. Hned zpočátku vlády musela hájit své

⁶ VYDRA, Josef. Staré tradice krajkářství v Československu. *Věci a lidé*. Praha, 1949, II. (3-5). S. 101

⁷ CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

⁸ VYDRA, Josef. Staré tradice krajkářství v Československu. *Věci a lidé*. Praha, 1949, II. (3-5).

⁹ tamtéž

dědictví mimo jiné i v tzv. „Válce o Slezsko“ (1741-1748). Rakouská monarchie prohrála a musela se vzdát Slezska. To znamenalo velké finanční vyčerpání, ale i zjištění, že monarchie musí být zásadním způsobem reformována ze zaostalé absolutistické monarchie v „moderní“ stát. Cílem bylo zvýšení blaha obyvatel státu, jejich života, s důrazem na soběstačnost a užitečnost každého občana. Zlepšení života mělo být dosaženo reformami, které se budou týkat co největšího počtu lidí, proto se předmětem reformy stal hlavně život hospodářský, oblast zdravotnictví, hygieny a **oblast školství**.¹⁰

V roce **1755** v rámci reformy Marie Terezie odstranila cechy a cechovní privilegia a zasadila se o podporu domácích prací a řemeslné výroby.¹¹

V roce **1767** Marie Terezie založila v Praze **první krajkářskou školu**, do které povolala učitelku paličkování z Nizozemí. To v té době náleželo k Habsburské monarchii. Ve škole se učilo paličkovat 118 dívek, převážně se jednalo o bruselský typ krajek, který v té době byl na evropském trhu velmi ceněný. Krajkářství se stalo komerčním řemeslem, ekonomicky zajímavým pro rakouský stát.¹²

V roce **1769** byla Marií Terezií zřízena školská komise ve Vídni s cílem reformovat školské oblasti, protože viděla souvislost mezi stavem obecné vzdělanosti a prosperitou státu. Proto prohlašuje školu a školství za politikum, tedy věc státu.¹³

V roce **1788** byly zakázány dovozy cizích krajek a v roce **1818** na ně bylo uvaleno vysoké clo.¹⁴

V roce **1806** po ztrátě Nizozemí založil František I. ve Vídni státní krajkářskou školu a manufakturu, aby zachoval západní krajkářství v monarchii. Tato škola se v roce **1817** přestěhovala do zrušeného konventu obutých karmelitánů u kostela sv. Havla na Starém Městě pražském.¹⁵ Během dvou let se na území dnešní republiky otevřelo na patnáct krajkářských škol s 294 žákyněmi. Nejvýznamnější centra byla v Kraslicích, Jáchymově,

¹⁰ KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4.

¹¹ tamtéž

¹² MERTOŮVÁ, Petra. *Paličkovaná krajka jako společenský, sociální a ekonomický fenomén*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D.

¹³ KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4.

¹⁴ MERTOŮVÁ, Petra. *Paličkovaná krajka jako společenský, sociální a ekonomický fenomén*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D.

¹⁵ CZUMALOVÁ, Petra. *Vyšší odborná škola textilních řemesel a Střední umělecká škola textilních řemesel*. Praha: VOŠTŘ a SUŠTŘ, 2004.

Božím Daru a dalších menších místech v Krušných horách, specializovala se na paličkovanou krajku, pouze v Gossengrünü a Praze na krajku šitou.¹⁶

Příklad panovnického domu následovali šlechtičtí majitelé panství v krajkářských oblastech. Např. hrabě Josef Auersperg v roce 1816 na své panství Hartengerg (Hřebeny na Sokolovsku) v Krušných horách povolal krajkářku z Belgie, která ovládala techniku šité krajky.¹⁷

Od dvacátých let 19. století ale začala stále citelněji konkurovat rukodělnému krajkářství strojová výroba. Především v horských oblastech Smrčin a Krušných hor, kde vznikly velké továrny na výrobu krajek v Aši, Kraslicích a Nejdku, přecházela domácí výroba pod tlakem průmyslové konkurence postupně od krajkářství k vyšíváčství.¹⁸

Jako reakce na masivní rozvoj průmyslové velkovýroby, unifikaci zboží a poklesu estetické úrovně se od poloviny 19. století objevují snahy o obrodu uměleckých řemesel. Nejintenzivněji probíhají v Anglii, kde vzniklo hnutí Arts and Crafts. Průkopníky byli John Ruskin a pokračovatelem William Morris. Hnutí zdůrazňovalo kvalitu a estetickou hodnotu ruční práce. Jeho důležitost spočívala v pochopení významu užitého umění v moderní společnosti. Snaha o zvýšení úrovně průmyslového zboží, ovlivnění vkusu a konkurenceschopnosti vedla také k pořádání Světových výstav průmyslového a technického zboží (první v Londýně v roce 1851). Součástí hnutí bylo i zakládání uměleckoprůmyslových muzeí a škol zaměřených na výuku rukodělných řemesel.

I v Rakousku-Uhersku byly nově otvírány další krajkářské a vyšívácké školy, z nichž mnohé neměly dlouhého trvání. Chyběla centrální organizace. V roce **1879** byl ve Vídni založen **Ústřední krajkářský kurs** (k. k. Zentral-Spitzenkurs), který vznikl jako obchodní společnost a k němu byly připojeny dosavadní krajkářské školy. Většina spravovaných středisek se nacházela na území dnešní České republiky. Úkolem centrálního krajkářského kurzu bylo řízení práce odborných krajkářských škol, příprava učitelů, organizace podomáckých výrobců i některé úkoly komerční.¹⁹

Vzory pro výrobu krajek používané ve vídeňském Ústředním krajkářském kursu od C. Jamniga a A. Richterové vydané knižně v roce 1885 *Die Technik der Geklöppelten*

¹⁶ VYDRA, Josef. Staré tradice krajkářství v Československu. *Věci a lidé*. Praha, 1949, II. (3-5).

¹⁷ tamtéž

¹⁸ tamtéž

¹⁹ CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

*Spitze*²⁰ odpovídaly duchu historismů druhé poloviny 19. století. Johann Hrdlička navrhl pro krajkářský kurz secesní límce²¹, které získaly ocenění na mezinárodních výstavách v roce 1900 v Paříži a 1902 v Turíně.²²

Péči státu doplňovaly v průběhu 19. a počátku 20. století snahy jednotlivců a nejrůznějších sdružení nesené především dobovou národně obrozeneckou vlnou zájmu o lidové umění a domácí řemesla. V roce **1889** byla založena **První odborná česká škola krajkářská** ve Vamberku, ve které se vyučovalo kreslení jako v první škole v Rakousku-Uhersku. V prvním roce se do školy zapsalo 17 žákyň a učitelka byla absolventkou vídeňského krajkářského kurzu. Na základě intenzivní přípravy pro Národopisnou výstavu československou, konanou v Praze v roce 1895, byly studiem krajkářství v jednotlivých oblastech pověřeny učitelky z Městské průmyslové školy pokračovací v Praze M. A. Smolková a Regina Bíbová. Ty na základě svých poznatků podaly návrh **Národní jednotě pošumavské** k založení krajkářské školy ve Strážově. Škola byla otevřena v roce 1896.²³

Soukromých řemeslných škol v té době existovalo mnoho, ale nebyly podporovány státem a jejich finanční situace nebyla dobrá. Většina musela postupně přejít pod správu státního Ústředního krajkářského kursu. Jeden příklad za všechny: soukromou krajkářskou školu v Sedlici u Blatné založila majitelka velkostatku Vlasta Stránecká v roce 1899. Krajkářství v této oblasti mělo dlouholetou tradici. První zmínka je již z doby Ludmily hraběnky Černínové z první poloviny 18. století, kdy ještě krajkářství patřilo k panské robotě. Vyráběly se zde bohaté čepce a bruselské krajky. Přesto krajkářská škola byla nucena v roce 1907 přejít pod státní správu vídeňského ústavu.²⁴

2.4 Začátek 20. století

Vedle zakládání krajkářských škol se pořádaly také regionální kurzy, soutěže a výstavy. V roce 1892 byl v Praze při Městské průmyslové škole uspořádán krajkářský kurz. V roce 1902 Průmyslové muzeum pro východní Čechy v Chrudimi zahájilo

²⁰ JAMNIG, Carl a Adelheid RICHTER. *Die Technik der Geklöppelten Spitze: Original-Entwürfe und Ausführungen als Lehrgang der Spitzenklöppelkunst nach Spitzensorten systematisch Geordnet mit besonderer Berücksichtigung der Details in drei Abtheilungen dargestellt nebst kurzer Erläuterung über die bei einem systematischen Unterricht einzuhaltende Methode.* Wien: Spielhagen & Schurich, 1886.

²¹ HRDLIČKA, JOHANN. *Entwürfe für moderne Spitzen.* Stuttgart, Julius Hoffmann. 1902

²² Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

²³ SIEBEROVÁ, Ivana. *Strážovské krajkářství.* Klatovy: Okresní muzeum, 1998. Vlastivěda Klatovska. ISBN 80-86104-11-7.

²⁴ VYDRA, Josef. Staré tradice krajkářství v Československu. *Věci a lidé.* Praha, 1949, II. (3-5).

vyšivačské kurzy. V roce 1910 Božena Klumparová organizovala kurzy šité krajky v Hradci Králové atd. O propagaci krajkářství se také zasloužily obchodní a živnostenské komory v Plzni, v Chebu a v Hradci Králové.²⁵

V roce **1904** byl Ústředním krajkářským kurzem schválen statut „kočovných učitelek prací krajkářských“. Začaly existovat kočovné běhy v místech, kde nebyla zřízena pobočka a kde existovala domácí výroba. Kočovné učitelky zajišťovaly zdokonalování domácí výroby a v chudých místech zaváděly domácí výrobu.²⁶

V roce **1912** byl vídeňský Ústřední krajkářský kurs (k. k. Zentral-Spitzenkurs) přeměněn na **Ústav pro ženský domácí průmysl** (k. k. Anstalt für Frauen-Hausindustrie), jeho statut umožnil výhradní soustředění na školskou přípravu, např. pořádal desetiměsíční kurzy, jejichž absolventky mohly vést krajkářské školy v regionech. Ústav věnoval velkou pozornost krušnohorské krajece a zřídil sekci pro paličkovanou a šitou krajkou. Komerční činnost přešla na Rakouskou společnost pro domácí průmysl ve Vídni (Oesterreichische Hausindustrie Gesellschaft m.b.H.). Ta se zaměřila na obchodování prostřednictvím drobných místních družstev soustředěných pod ústav. Tento záměr však nepodporoval rozvoj paličkované krajky, ale jednodušší a rychlejší techniky (pletení, háčkování). Tyto nové techniky se vyučovaly v Bechyni, Chrudimi, Kolíně, Kašperských horách, Valašském Meziříčí a Zubří.²⁷

Organizační statut c. k. ústavu pro ženský domácí průmysl a jeho vyučovacích zařízení byl schválen výnosem c. k. ministerstva veřejných prací dne 18. srpna 1913. Ve všeobecných ustanoveních organizačního statutu se uvádí: „K didaktickému zvelebení ženského domácího průmyslu (paličkování, šití krajek, vyšívání, háčkování a podobných technik) v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených jsou následující státní vyučovací zařízení:

- c. k. ústav pro ženský domácí průmysl ve Vídni;
- poboční ústavy c. k. ústavu pro ženský domácí průmysl;
- kočovné běhy c. k. ústavu pro ženský domácí průmysl.“²⁸

²⁵ VYDRA, Josef. Staré tradice krajkářství v Československu. *Věci a lidé*. Praha, 1949, II. (3-5).

²⁶ *Instrukce kočovným učitelkám prací krajkářských*. Vídeň: Sklad c. k. Ústředního kursu krajkářského, 1904. (celé znění – příloha 1.)

²⁷ MERTOŮVÁ, Petra. *Paličkovaná krajka jako společenský, sociální a ekonomický fenomén*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D.

²⁸ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Výtah z organizačního statutu c. k. ústavu pro ženský domácí průmysl a jeho vyučovací zařízení. 1913. S. 1

Dále organizační statut uvádí následující úlohy ústavu:

- vést dohled nad všemi pobočními ústavu a kočovnými běhy, dodávat jim materiál, učební pomůcky a vychovávat učitelky pro tato zařízení;
- výdělečně činným domácím pracovním zajišťovat možnost vyššího vzdělávání;
- vést zvláštní běhy pro módní techniky, které jsou na trhu žádané;
- tvořit nové vzory, které je možné dále postoupit výrobcům i jiným zájemcům;
- pobočné ústavu mohou samy zajišťovat další vzdělávání domácích pracovníc;
- kočovné běhy, v místech, kde není zřizována pobočka ústavu a kde existuje domácí výroba, zajišťují zdokonalování domácí výroby a v chudých místech zavádějí domácí výrobu.²⁹

O situaci v krajkářském školství na počátku 20. století mimo jiné vypovídá příručka Josefa Kafky *350 ženských povolání*. Kafka byl redaktorem časopisu *Šťastný domov* a zastáncem tradičního pojetí ženské role, avšak neupíral ženám právo na intelektuální profese. V příručce shrnuje nabídku ženských profesí a u každé vymezuje kvalifikační předpoklady, pracovní náplň a možnosti uplatnění. Uvádí hračkářství, košíkářství, prýmkařství, vyšívání stejně jako překladatelství. U krajkářství doporučuje rodičům dívek seznam kurzů a škol s výukou krajky: „Krajkářství výhradně po domácku provozované, vyžaduje vyučení nejlépe v kurse nebo v krajkářské škole... a) ve Vamberce ... b) ve Strážově... Tříměsíční kurs krajkářský, absolvovati možno ve Vesně v Brně... Roční v Chrudimi, devítiměsíční ve škole Vesny v Hořicích, kratší na měst. průmysl. škole v Klatovech, Pardubicích, Rychnově n. Kn., Vel. Meziříčí (Světlá), Olomouci (Pöttingeum). Obchodníci platí od kusu a vydělá se dost obtížně u nich 10 K. týdně.“³⁰

²⁹ tamtéž

³⁰ KAFKA, Josef. Oddíl II. Výdělečná povolání domácí. 350 ženských povolání. Příručka nezbytná pro rodiče, jejich zástupce, vychovatele, rádce mládeže dívčí, dívky i ženy všech tříd, jež připravují se k manželství a hledají povolání jako výdělek. Praha. Nákladem F. Šimáček. 1916. [online]. [cit. 2019-07-23]. Dostupné z <http://uhv.upce.cz/cs/josef-kafka/>

3 Státní ústav školský pro domácí průmysl

3.1 Období mezi dvěma válkami

Pro udržení úrovně domácího průmyslu i po rozpadu Rakouska-Uherska v nově vzniklém Československu musela být původní vídeňská instituce nahrazena novou. Proto byl v srpnu v roce 1919 založen **Státní ústav školský pro domácí průmysl** v Praze při Ministerstvu školství a národní osvěty, který navázal na Ústav pro ženský domácí průmysl (k. k. Anstalt für Frauen-Haus-industrie). Převzal krajkářské, vyšivačské, košíkářské a hračkářské školy (někdy nazývány kurzy). Pražské ústředí převzalo roli centrály a poskytovalo školám a dílnám veškerý odborný servis, dodávalo jim návrhy a materiál a staralo se o prodej výrobků.³¹ Státní ústav sídlil v Karmelitské ulici č. 5, Praha III, kde byla i prodejna.

Ve všeobecných ustanoveních nově zřízeného Státního ústavu školského pro domácí průmysl z roku 1919 je uvedeno:

„1. Úkolem státního ústavu... jest umělecké a technické povznesení výroby po domácímu provozované.

II. Úkolu svého dosáhne ústav těmito prostředky:

1. zakládáním, udržováním a zřízením drobných lidových škol pro domácí průmysl
2. dodáváním vzorů a předloh, které b po stránce umělecké vyhovovaly běžné potřebě nejen školám, nýbrž i pracovním
3. zaváděním nových technik výrobních
4. další výchovou sil na školách vyučujících a doplňováním jejich odborného výcviku
5. kočovným vyučováním.“³²

Na školy spravované pražským ústředím byly přijímány ke studiu **žákyně školou povinné**, které navštěvovaly kurzy mimo povinnou dobu vyučování na obecných školách. Žákyně do osmi let navštěvovaly kurzy maximálně 6 hodin týdně a žákyně do čtrnácti let

³¹ ROSA, Arnošt a Jaroslav JINDRA. Průmyslové a odborné školství v republice Československé. Praha, 1928.

³² Organisační statut Státního ústavu školského pro domácí průmysl Praze. Praha, 1919. S. 1 (celé znění statutu – příloha 2.)

maximálně 10 hodin týdně. Dále byly zřizovány dvouleté odborné kurzy ve formě denního studia pro **žákyně řádné**, které ukončily povinnou školní docházku, výjimečně i pro starší žákyně. **Mimořádné žákyně** mohly navštěvovat kurzy nepravidelně. Většinou to byly absolventky řádného studia, které si přivydělávaly zhotovováním krajek a výšivek.³³

Přijímání žákyň probíhalo vždy na počátku školního roku, výjimečně i během roku. Zájemkyně musely prokázat, že ruční techniky do určité míry ovládají. „Učitelka jest oprávněna odepřítí přijetí těm žákyním, které svou tělesnou soustavou k práci ve škole prováděné neschopnými se jeví nebo jejichž chování pohoršení způsobuje“.³⁴

Kromě řemeslných technik šité nebo ručně paličkované krajky či výšivky se vyučovalo odborné kreslení, aby si absolventky dokázaly samy zhotovit jednodušší návrh a technický výkres pro krajkou nebo výšivku. Složitější návrhy jak po stránce umělecké, tak technické, pro kurzy navrhovali renomovaní výtvarníci z pražské centrály. Kvůli zvýšení umělecké úrovně krajek vyráběných v Československu byly návrhy k dispozici i zájemcům mimo státní ústav.³⁵

Nově vzniklý státní ústav své původní poslání zachovávat a rozvíjet tradiční řemesla doplnil o snahy integrovat výuku a výrobu, řemesla a umění. Do tradice domácí výroby tak razantně proniklo usilování o moderní výtvarný výraz. Široký evropský proud dekorativismu byl v českých zemích spojen s domácím kubismem, nejvíce se uplatňujícím v uměleckém řemesle. Nové umělecké formy nejlépe vyhovovaly reprezentaci národní i státní. Ideový program českého dekorativismu, těšící se všestranné oficiální podpoře, zahrnoval i tradice lidové rukodělné výroby.³⁶

Prvním ředitelem státního ústavu do roku 1938 byl Karel Vlček, který vystudoval Státní odbornou školu tkalcovskou v Liberci a Státní uměleckoprůmyslovou školu ve Vídni.³⁷

Mezi léty 1919-1939 se státní ústav často prezentoval svými díly na domácích i zahraničních výstavách užitého umění. Největšího úspěchu dosáhl v roce 1925 na Mezinárodní výstavě moderního dekorativního a průmyslového umění v Paříži. Byl

³³ Organisační statut Státního ústavu školského pro domácí průmysl Praze. Praha, 1919.

³⁴ tamtéž, s. 7

³⁵ ROSA, Arnošt a Jaroslav JINDRA. Průmyslové a odborné školství v republice Československé. Praha, 1928.

³⁶ CZUMALOVÁ, Petra. 1879–1919. Praha: VOŠTŘ a SUŠTŘ, 2009.

³⁷ Mezi léty 1929–1937 rekonstruoval vzory středověkých tkanin podle originálů z pražské královské hrobky katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha.

oceněn hned dvěma Grand Prix a čestnými diplomy. Jedno ocenění získal za soubor šitých krajek navržených Emilií Paličkovou a zhotovených v pobočce v Schönfeldu (dnes Krásno). Druhé ocenění získal za soubor dřevěných hraček od Minky Podhajské³⁸, které se realizovaly v učební dílně v Hoře sv. Kateřiny. Oceňována byla jak umělecká hodnota, tak dokonalost řemeslného provedení. Následovala řada mezinárodních výstav v roce: 1926 v Kodani, Filadelfii; 1929 v Londýně, Barceloně, Mnichově, Amsterdamu, Bukurešti a Ženevě; 1930 v Lipsku, Ósace, Haagu, Bukurešti; 1931 v Buenos Aires, Malmö a Stockholmu, kde byla krajka podle návrhu Emilie Paličkové nazvána švédským tiskem Nejkrásnější krajkou světa a poté zakoupena do sbírek muzea v Malmö³⁹; 1933 v Chicagu účast na Century of Progress Exposition; 1935 v Bruselu, kde získala zlatou medaili; 1937 účast na Mezinárodní výstavě v Paříži.⁴⁰

3.2 Zakladatelské osobnosti

Výrazné osobnosti výtvarníků utvářely obraz státní ústavu v celém období jeho trvání. Krátce po svém vzniku získal státní ústav teprve sedmadvacitiletou **Emilií Mildeovou** – později provdanou **Paličkovou**⁴¹, která studovala na sofijské a pražské uměleckoprůmyslové škole. Několik let působila v ateliéru Marie Teinitzerové, kde se věnovala návrhům tkaného textilu. Až po nástupu do státního ústavu se začala podrobněji zabývat krajkářskými technikami.⁴² Měla dokonalý cit pro jejich výtvarné možnosti, návrhy jsou kompozičně i tvarově vyrovnané, vázané k charakteru textilie, technice i způsobu užití. Zpočátku přistupovala ke krajkce jako k malbě nebo spíš kresbě. To mělo tu výhodu, že nebyla svázaná technologickými postupy a neuvažovala o tom, jak se bude krajka „vyrábět“, ale tužkou ji nakreslila. Začala s technikou šité krajky, která dovoluje větší volnost v návrhu. Základem je jednoduchá kresba se zvýrazněnou konturou a plochy vyplněné různými vzory. Zvláště mistrně využívala techniku jemného stínování. V jejím podání se krajka stala svébytným uměleckým odvětvím. Emilie Paličková byla v roce 1923 jmenovaná profesorkou a spojila se státním ústavem celá následující desetiletí své

³⁸ FIXL, Viktor a Eva OPRAVILOVÁ. *Současná hračka*. Praha: Odeon, 1979.

³⁹ K. Moderní československé krajky.: Ukázky nového směru krajkářství, který u nás zavádí Státní ústav pro domácí průmysl v Praze. *Pestrý týden*. Praha: Grafické umělecké závody V. Neubert, 1932, 7(14), 12-13.

⁴⁰ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

⁴¹ Jirí Palička byl stavitel, který ve spolupráci s holandským architektem Martem Stamem realizoval v letech 1931-32 vlastní funkcionalistickou vilu v Praze-Baba a mimo jiné v letech 1937-38 vilu pro vrchního magistrátního ředitele Karla Babku a jeho dceru, herečku Lídu Baarovou.

⁴² CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

plodné tvorby. Opustila jej až v roce 1946, kdy byla povolána jako profesorka na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze.⁴³

V roce 1923 vytvořila první monumentální kruhovou kompozici ze šité krajky tzv. Orloj, práce inspirovaná Mánesovým kalendářem na Staroměstském orloji, která byla patrně zhotovena pro mezinárodní výstavu v Milánu. Následuje soubor šitých krajk, který byl poslán v roce 1925 na Mezinárodní výstavu dekorativního a průmyslového umění do Paříže a získal nejvyšší ocenění. Nejobdivovanější bylo Sluníčko (obr. 1).

Obrázek 1 Pokrývka „Sluníčko“, Emilie Paličková, 1923, Ø 150 cm, šitá krajka, foto archiv školy

⁴³ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

Kruhová pokrývka, o průměru více než metr a půl, provedená technikou šité krajky velmi jemnými belgickými nitěmi, překvapuje bohatstvím technik a neobvyklými kombinacemi. Pokrývka vznikla v pobočce v Schönfeldu (dnes Krásno) na Karlovarsku a její realizátorky na ní pracovaly přes jedenáct tisíc hodin. Výsledný dojem je monumentální a zároveň dojemně poetický. Ve středu kruhové kompozice je sluníčko, jehož paprsky přecházejí do korun stromů a zároveň ozařují českou krajinu oživenou postavami ve stylizovaných krojích střídajících se se stavbami venkovských kostelíků, doplněných rostlinami a ptáčky. Emilie Paličková se ve svém návrhu inspirovala lidovým uměním, které mistrně převedla do stylu art deco. O jejích pracích se pochvalně zmiňuje i francouzská publikace z roku 1925⁴⁴, kde dvě třetiny reprodukcí představují díla Emilie Paličkové.⁴⁵

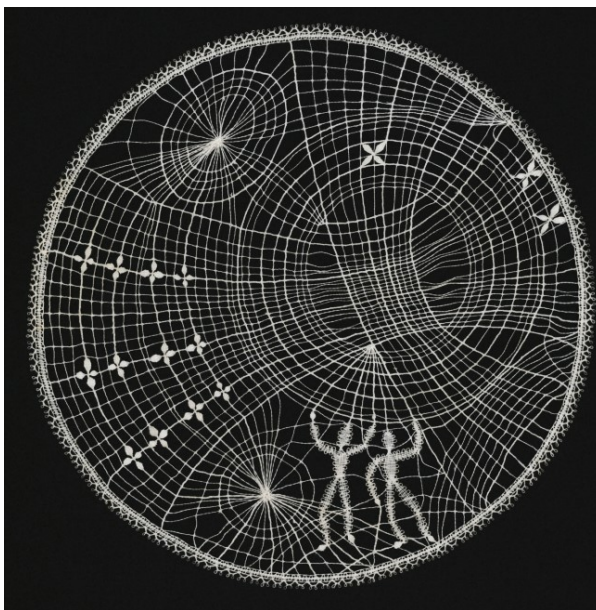
Emilie Paličková postupně přešla od ornamentálně dekorativního stylu k jednodušším kompozicím založeným na dokonalé stylizaci lidských postav. Typickým příkladem je pokrývka Lidé pod horami, poprvé vystavovaná a oceněná v roce 1935 na mezinárodní výstavě v Bruselu. Opět je to kruhová pokrývka zhotovená technikou šité krajky. Ve středu kompozice je sluneční kotouč obklopený pásem hor provedený jemnou technikou stínování vytvářející dojem nekonečnosti kontrastující s mohutnými tvarově zjednodušenými postavami lidí zasazených do řídké půdince, doplněné vegetací a architekturou.⁴⁶

Ve třicátých letech začíná užívat i ručně paličkovanou krajkou. První velká práce provedená touto technikou byla vystavená na mezinárodní výstavě v New Yorku roku 1939. V této kruhové monumentální kompozici upouští zcela od předchozí ornamentálnosti a symetričnosti. Podklad tvoří půdince vyvolávající dojem volných nití přerušovaných uprostřed hustším pásem se stylizovanými vesnickými domky a v dolním okraji s postavami vesničanů.

⁴⁴ DORMOY, Marie. *Dentelles de l'Europe centrale*. Albert Lévy. Paris, 1925.

⁴⁵ KYBALOVÁ, Ludmila. *Emilie Paličková*. Nakladatelství československých výtvarných umělců. Praha 1962.

⁴⁶ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

Obrázek 2 Pokrývka, Emile Paličková, 1940-45, paličkovaná krajka, Ø 25 cm, foto archiv školy

Ve čtyřicátých letech minulého století objevuje Emilie Paličková další motiv – člověk a vesmír (obr. 2). Ve svých dílech začíná používat barvu. Práce směřují stále k větší abstraktnosti a uvolněnosti. Vedle monumentálních pokrývek vznikají drobnější krajkové doplňky jako například límečky, manžety, čelenky, kloboučky apod. Za druhé světové války se věnuje především tématu kultivovaného stolničení. V závěru svého působení ve státním ústavu navrhla honosnou stóru určenou pro prezidentský salonek v Národním divadle. Hlavním motivem je kytice v řetízkové nepravidelné půdici. Stóra monumentální nejen svými rozměry, ale i pojetím, ve kterém plně využila možnosti paličkované krajky, byla realizována v pobočce v Sedlici u Blatné.⁴⁷

Její dílo je patrné v celém uměleckém vývoji školského ústavu, který ve své sbírce opatruje přes čtyři tisíce návrhů a sto sedmdesát realizací.

Další zakladatelskou osobností byla **Minka Podhajská**, profesorka Státního ústavu školského pro domácký průmysl v letech 1922-1939. Ta reprezentovala druhý pól, jímž se státní ústav od svých počátků zapojil do proudu moderního dekorativismu a to dřevěnou a textilní hračkou. I zde došlo k plodnému spojení rukodělného lidového výrobku s moderním výtvarným výrazem. Minka Podhajská se navíc neomezovala jen na výtvarnou podobu hračky, ale promítala do své tvorby i didaktickou funkci dětské hry.

⁴⁷ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. Praha, 2019.

Výraznou osobností působící ve státním ústavu od třicátých do padesátých let 20. století byla **Božena Rothmayerová Horneková**. Objevuje se v době, kdy vítězí nová funkcionalistická estetika. Přichází do státního ústavu jako hotová výtvarnice i zkušená učitelka. Mezi léty 1922-1928 vyučovala ve škole Světlá ve Velkém Meziříčí. Spolupracovala s Alicí Masarykovou a navrhovala textilní vybavení pro prezidentské interiéry a oděvy pro pracující a těhotné ženy.⁴⁸ Přešla do školy uměleckých řemesel v Brně, kde se aktivně zapojila do kruhu brněnských funkcionalistů kolem architekta Jana Vaňka a podílela se na Vaňkových a Rossmannových výstavách *Žena doma* a *Civilisovaná žena* v roce 1929, manifestujících nový životní styl. Provdala se za významného architekta Ottu Rothmayera⁴⁹. S ním sdílela výtvarné a estetické názory založené na čistotě a dokonalosti provedení, jasné kompozici a prostotě formy.⁵⁰

Doba jejího působení ve státním ústavu je rozdělena do dvou etap, první od roku 1934 do roku 1939, kdy se zabývá paličkovanou krajkou a vytváří především kruhové prostírky, ve kterých kombinuje jednoduché tvary a techniky provedené hrubším materiálem. Usiluje o oproštění krajky od umělecké unikátnosti a ornamentalismu. Prosazuje zjednodušování technologických postupů, vazebnou střídmost a praktičnost.⁵¹ V roce 1939 byla nucena podat žádost o rozvázání pracovního poměru dle vládního nařízení republiky Česko-Slovenské č. 379/1938 Sb. dle § 16. „Provdané ženy nemohou býti platně ustanoveny ve státní ani v jiné veřejné službě.“⁵² Druhá etapa začíná v roce 1946, kdy nastupuje znovu do státního ústavu a pracuje zde souvisle dalších jedenáct let.⁵³

Ještě před Boženou Rothmayerovou na konci dvacátých let minulého století přichází z pražského Artělu **Anna Rosová Vokálková** a vnáší novou orientaci na německý Bauhaus a otevírá velké téma bydlení. Zaměřuje se především na výšivku. Ve své nepočtené tvorbě směřuje k abstrakci. Charakteristické jsou dokonale sestavené kompozice z elementárních tvarů provedené na jemné poloprůsvitné tkanině podbodávanou technikou (obr. 3) nebo naopak využití struktury plátna pro efektní ažuru

⁴⁸ SZADKOWSKA, Maria. Božena Rothmayerová Horneková a Alice Masaryková. Svěřenkyň a mentor (1926-1939). Muzeum hlavního města Prahy, 2019.

⁴⁹ Otto Rothmayer v té době zastupoval svého učitele Josipa Plečnika při úpravách Pražského hradu a později pokračoval v jeho díle již podle vlastních projektů.

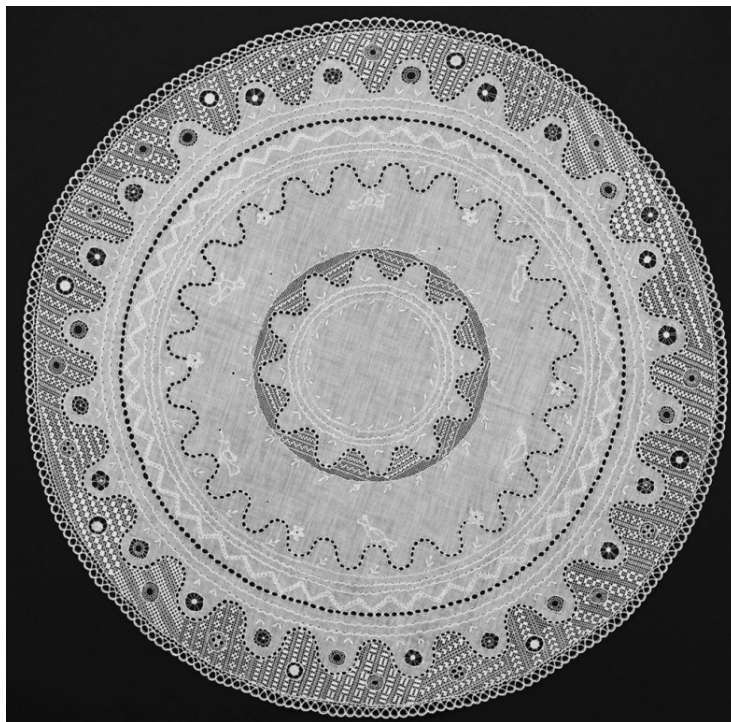
⁵⁰ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. Praha, 2019.

⁵¹ VYDROVÁ, Jiřina. Božena Rothmayerová a moderní textilní tvorba. *Umění a řemesla*. Praha: Ústředí lidové umělecké výroby, 1981, (3).

⁵² 379/1938 Sb. Vládní nařízení ze dne 21. prosince 1938 o úpravě některých personálních poměrů ve veřejné správě [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/menu/search>.

⁵³ Archiv Školského ústavu umělecké výroby

či dekorativní pavoučky. Velmi dobová je pokrývka na karetní stůl se stylizovanými postavami a symboly z mariášových karet, která využívá techniky protahování na tylu. Spojuje dekorativismus a řád, prosté a nádherné.⁵⁴

Obrázek 3 Prostírka, Anna Roosová, 1947, výšivka, Ø 65 cm, foto archiv školy

Vlna národního dekorativismu, vrcholící úspěchem na Mezinárodní výstavě dekorativního umění v Paříži v roce 1925, zrušila hranice volného a užitého umění a přinesla výrazný nástup žen-umělkyně do českého prostředí. Zrovnoprávnění textilních řemesel, jako uměleckého jazyka, neumožnil dekorativismus, ale naopak vykročení směrem k abstrakci.⁵⁵

3.3 Období mezi léty 1939–1964

Léta protektorátu znamenala pro státní ústav především ztrátu regionálních středisek v Sudetech, počet kurzů se zmenšil na 9 s 293 žákyněmi. Mnohá z nich se již po

⁵⁴ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

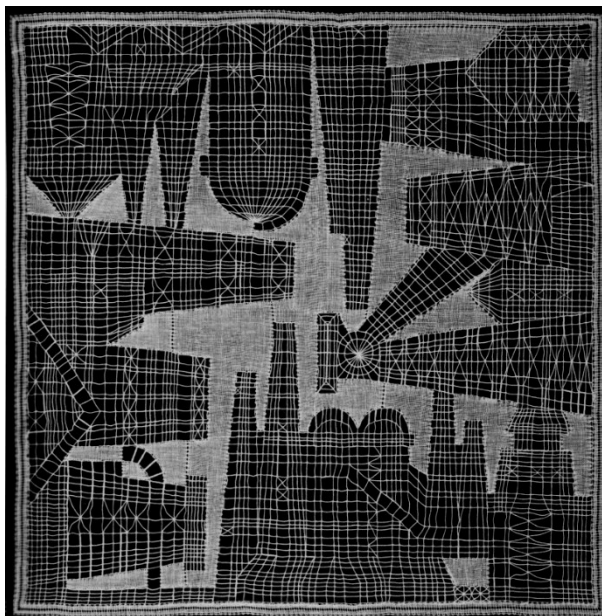
⁵⁵ CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

osvobození ve změněné situaci v pohraničí nepodařilo obnovit. V roce 1948 zůstalo 8 krajkářských škol s 299 žákyněmi a 7 vyšivačských škol s 80 žákyněmi.⁵⁶

Ředitelem školy se v roce 1938 stal Ing. Emanuel Brázda, který řídil státní ústav až do roku 1954, kdy ho vystřídal ve funkci grafik Josef Solar, bývalý ředitel Státní grafické školy. V roce 1959 nastoupil výtvarník Jaroslav Kruis.⁵⁷

V roce 1951 byly na základě výnosu Ministerstva školství, věd a umění zrušeny další pobočky.⁵⁸ Zrušen byl i obor dřevěné hračky a nezachovala se ani jeho dokumentace. Přestal existovat obor šité krajky a byly zrušeny téměř všechny pobočky v západočeském kraji, kde se krajka vyučovala⁵⁹. V činnosti zůstaly jen školy ve Vamberku, Potštejně, České Rybné, Sedlici u Blatné, Strážově na Šumavě a vyšivačské v Chrudimi, Strážnici, Veselí nad Lužnicí a v Praze.⁶⁰

Po válce státní ústav opouští Emilie Paličková, která odchází na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou. Zůstává Anna Rosová. Vrací se Božena Rothmayerová a pracuje tu Rudolf Richtr. V té době přichází další absolventka uměleckoprůmyslové školy Vlasta Pivrcová-Přikrylová.

Obrázek 4 Pokrývka, Vlasta Pivrcová 1952, paličkovaná krajka, 59,5 x 59,5 cm, foto archiv školy

⁵⁶ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

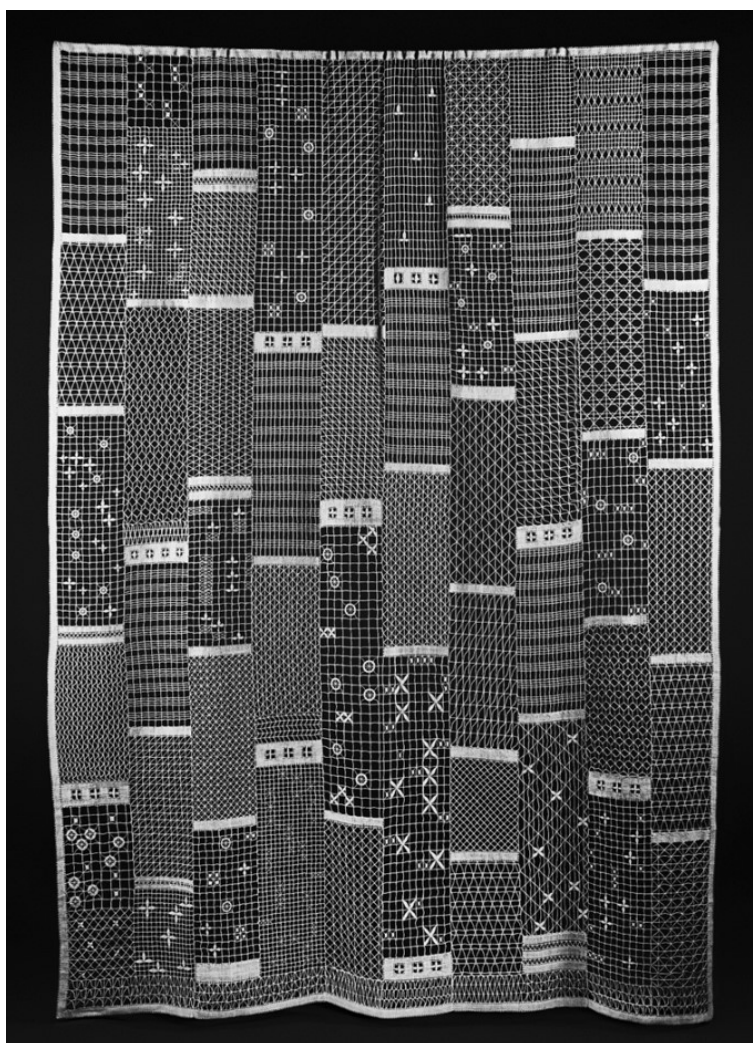
⁵⁷ tamtéž

⁵⁸ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Výnos Ministerstva školství, věd a umění číslo 15790/51 III/3 ze dne 29. ledna 1951

⁵⁹ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

⁶⁰ SIEBEROVÁ, Ivana. *Strážovské krajkářství*. Klatovy: Okresní muzeum, 1998. Vlastivěda Klatovska. ISBN 80-86104-11-7.

Božena Rothmayerová v poválečném období nejprve obrací pozornost k oděvním doplňkům, většinou límečkům s důmyslně rozvrženou geometrickou kompozicí, ve které se uplatňuje dokonalá znalost krajkářských technik. Nově využívá i šitou krajkou v kruhových pokrývkách. Experimentuje s technikami i silou materiálu. V roce 1947 vytvoří své nejmonumentálnější dílo, paličkovanou stóru o rozměrech 250 x 147 cm, kde jednoduché geometrické rozvržení dává plně vyniknout různosti použitých technik, které vyplňují jednotlivá pole, a výrazovosti materiálu.⁶¹

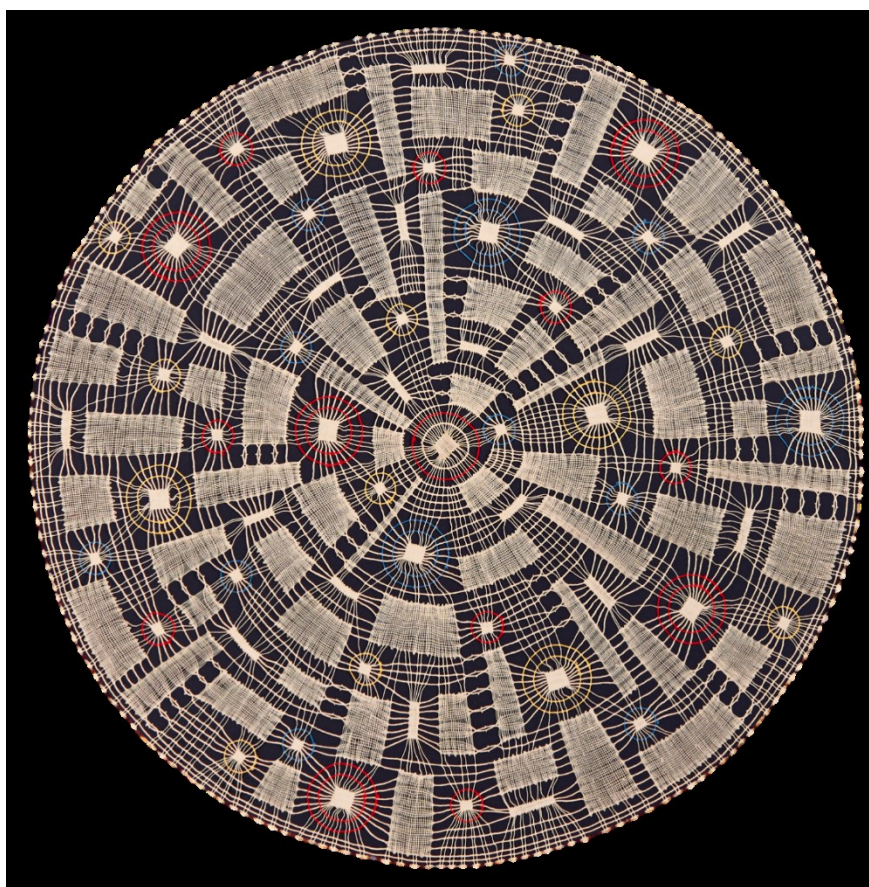
Obrázek 5 Stóra, Božena Rothmayerová, 1948, paličkovaná krajka, 250 x 147 cm, foto archiv školy

Úloha Boženy Rothmayerové a Anny Rosové nebyla jen zakladatelská. Obě dokázaly chránit úroveň dosaženou v třicátých letech 20. století. Společně tak úspěšně provedly

⁶¹ CZUMALOVÁ, Petra. Stoletá: Přípravné texty k almanachu. 2019.

krajkářství všemi zvraty společenského postavení uměleckých řemesel a ubránily je i před estetikou socialistického realismu po roce 1948. Obě ze školy odešly v roce 1957.⁶²

Integritu uměleckého vývoje po roce 1945 také zajišťovalo dílo **Rudolfa Richtera**, který ve své tvorbě spojil předválečné umělecké proudy se soudobým pojetím. Působil ve státním ústavu od 1936 až do roku 1974. Začínal jako kreslič, který reprodukoval vzory a návrhy pro paličkovanou krajkou. Neznamenalo to zatím výtvarnou práci. Svě vzdělání si postupně rozšířil o znalost techniky paličkování a figurální kresbu. Ve státním ústavu učil technické kreslení a technologii materiálu.⁶³

Obrázek 6 Pokrývka, Rudolf Richter, 1958, paličkovaná krajka, Ø 90 cm, foto archiv školy

To, že pracoval po boku významných výtvarnic Emilie Paličkové a Boženy Rothmayerové, nezůstalo bez vlivu na jeho vlastní tvorbu, která vrcholí v šedesátých letech 20. století. Navrhoval především paličkové stolní pokrývky. Ve sbírce školy je také zastoupen oděvními doplňky. Převažuje rezný materiál, citlivá barevnost, úcta

⁶² Archiv Školského ústavu umělecké výroby

⁶³ tamtéž

k řemeslné tradici. Jeho díla se vyznačují vždy precizně promyšlenými návrhy a nápaditým využíváním tradičních řemeslných technik v netradičních výtvarných řešeních. Richterovo zkoumání technických možností paličkování přináší svébytnou výtvarnou kvalitu a naopak. Je i autorem vzorníků, na kterých se technika paličkované krajky učila a učí dodnes. Účastnil se na výstavách státního ústavu doma i v zahraničí. Nejvyšší ocenění získal v roce 1967 v německém Schneebergu.⁶⁴

Mezi léty 1952-1963 přicházejí další výtvarnice: Jarmila Nová Borkovcová, Bohumila Gruškovská Jiroutová, nositelka zlaté medaile Světové výstavy v Bruselu 1958, z mladší generace Milča Eremiášová. Od roku 1963 pracovala ve státním ústavu jako návrhářka pro ručně tkané a vázané koberce, gobelíny a tkaniny Marie Broumová Jílková.

Vliv politické situace po druhé světové válce a následné budování socialistické společnosti se odráží i v účastech na zahraničních mezinárodních výstavách, které postupně slábnou. Ke konci čtyřicátých let se ještě státní ústav prezentuje na mezinárodní výstavě v Bukurešti, putovní výstavě československého školství v Polsku, výstavě československého uměleckého průmyslu v Amsterdamu a výstavě československého umění ve Stockholmu. V padesátých letech už jen na dvou mezinárodních přehlídkách kraje v Bruggách 1955 a 1959 v Karl-Marx-Stadtu a pak až v roce 1967 v německém Schneebergu a 1976 na výstavě Život a krása v Montréalu. Výstavní činnost pak ožívá v letech devadesátých.⁶⁵

Kvalita učitelů a výtvarníků pomohla státnímu ústavu překlenout nelehká období. Úroveň dosaženou v předválečných letech neztratil ani v následujících obdobích, nadále rozvíjel svoji činnost pedagogickou a organizoval **zájmové kurzy**, které mohli navštěvovat žáci základních škol v mimoškolní době, dospělé osoby (přednostně se sníženou nebo změněnou pracovní schopností) a domácí pracovnice družstev, které si chtěly prohloubit znalosti a dovednosti pod odborným, metodicky systematickým vedením učitelek. Dále **dvouleté odborné kurzy** denního studia, kde absolventi získali základní odborné vzdělání, které se rovnalo vyučení v příslušném oboru (krajkářka, vyšíváčka).⁶⁶

⁶⁴ CZUMALOVÁ, Petra. Stoletá: Přípravné texty k almanachu. 2019.

⁶⁵ CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

⁶⁶ tamtéž

V šedesátých letech 20. století zůstaly pod správou státního ústavu pobočky, kde se vyučovala technika paličkované krajky v Deblíně u Tišnova, Dolních Lúčkách u Tišnova, Jílovém, Letohradu, Lomnici u Tišnova, Potštejně, Rokytnici v Orlických Horách, Sedlci u Blatné, Tišnově u Brna, Vamberku a Praze. Vyšívání se vyučovalo ve Veselí nad Lužnicí, Strážnici a Praze. Technika šité krajky byla vyučována pouze v Praze.⁶⁷

Obrázek 7 Jarmila Nová, 1952, šité krajka, 30 x 18,5 cm, foto archiv školy

⁶⁷ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

4 Školský ústav umělecké výroby

4.1 Poslání ústavu

Ministerstvo školství a kultury Československé socialistické republiky změnilo výnosem ze dne 24. července 1964 Státní ústav školský pro domácí průmysl na **Školský ústav umělecké výroby** s platností od 1. září 1964. Stal se samostatnou rozpočtovou organizací, která byla přímo řízena ministerstvem školství a kultury. Novým sídlem centrály školského ústavu byla budova na Václavském náměstí číslo 55, v Praze.⁶⁸ Školský ústav byl nadále prvořadé centrum výuky krajkářských a vyšivačských technik na celém území Československé socialistické republiky.⁶⁹

Ve směrnicí ministerstva školství se uvádí: „Posláním ústavu je výchovná a vzdělávací péče o udržování tradičních a rozvíjení nových výtvarných projevů, technik a praktických poznatků v oborech lidové umělecké výroby a uměleckých řemesel v rámci potřeb rozvoje našeho národního hospodářství a kultury. Uvedené poslání se uskutečňuje v úzké spolupráci s výrobními podniky a organizacemi, zabývajícími se uvedenou činností a zejména:

- zájmovou výchovou a výukou školní mládeže a pracujících ve vlastních nebo propůjčených školských zařízeních, zaměřenou na oblast lidové umělecké výroby, která se žákům základních devítiletých škol a škol II. cyklu hodnotí jako činnost v zájmových kroužcích,
- odbornou výchovou a výukou dorostu a pracujících ve školských zařízeních, řízených a spravovaných ústavem pro potřebu podniků, zařízení a institucí zabývajících se lidovou uměleckou výrobou a uměleckými řemesly, pokud není zajišťována jiným druhem odborného školství,
- tvorbou k této výchově potřebných návrhů, vzorů, technické dokumentace a zabezpečování potřebné oborové dokumentace a propagace této výchovy,
- materiálně technickým a ekonomickým zajištěním této činnosti...“⁷⁰

⁶⁸ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

⁶⁹ V roce 1979 prezident Československé socialistické republiky propůjčil Školskému ústavu umělecké výroby vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu“.

⁷⁰ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Směrnice ministerstva školství a kultury č. 89, ze dne 1. září 1964, čl. 2

V čele školského ústavu byl ředitel, kterého jmenovalo a odvolávalo ministerstvo školství a kultury. Konkurzem byli vybíráni učitelé a výtvarníci.

4.2 Přehled školských zařízení

Bezplatné kurzy se zabývaly mimoškolní zájmovou činností pro žáky školou povinné a pro ženy pracující i v domácnosti. Tyto kurzy bylo možno zřizovat na kterékoliv základní škole a střední všeobecně vzdělávací škole na požádání ředitele příslušné školy. Náklady na provoz těchto kurzů byly v režii škol, kde probíhaly, ale všechny otvírané v Praze byly v režii ŠÚUV. Po absolvování kurzu obdrželi účastníci osvědčení o docházce, které ověřovalo ředitelství v Praze. Účastníci kurzů si mohli vybrat kombinaci textilních technik, a to ručně paličkovaná krajka a výšivka nebo ruční tkaní a šitá krajka.⁷¹

Dvouletý odborný kurz byl zřizován jako denní studium určené zejména pro absolventy ZDŠ. První ročník byl otevírán každoročně. Studenti odborného kurzu si mohli zvolit obor – paličkovaná krajka a výšivka nebo ruční tkaní a šitá krajka. Povinnými odbornými předměty byly: technické kreslení, technologie textilních materiálů, přípravné kreslení, ornamentální kreslení a dějiny výtvarné kultury. Výuka v odborných kurzech byla ukončena v roce 1984.⁷²

Střední odborná uměleckořemeslná škola pro absolventy středních všeobecně vzdělávacích škol. Podmínkou přijetí bylo ukončené střední všeobecné vzdělání a úspěšné vykonání talentové zkoušky. Nástavbové studium bylo tříleté a otevřeno bylo jednou za tři roky. Absolventi získali úplné střední odborné vzdělání. Studijním oborem bylo výtvarné zpracování textilií se zaměřením na ručně paličkovanou krajku, šitou krajku, výšivku a tkaní. Odbornými povinnými předměty byly: dějiny výtvarné kultury, nauka o slohu, ekonomika, technologie a technologie materiálu, odborná ruština, technická dokumentace, odborné kreslení – přípravné, ornamentální písmo, figurální, návrhové a dílenská cvičení. Nepovinné předměty – rozšiřující výtvarně technické disciplíny, technická fotografie. Na konci I. a II. ročníku studenti absolvovali souvislou čtrnáctidenní praxi. Studium bylo zakončeno odbornou maturitní zkouškou z technologie,

⁷¹ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Organizační řád z roku 1965

⁷² tamtéž

volitelnou zkouškou z ekonomie nebo dějin výtvarné kultury a odbornou částí sestávající z výtvarného návrhu, jeho realizace a obhajoby.⁷³

Od roku 1991 došlo ke změnám ve vzdělávacích osnovách. V rámci studijního oboru textilní výtvarnictví byla otevřena samostatná specializace – restaurování textilií. Do profesní přípravy textilních výtvarníků byla zařazena jako samostatný předmět pedagogika, jejíž výuka byla realizována ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy s katedrou pedagogiky. Absolventi tak získali nejen výtvarné, ale i pedagogické vzdělání. Poslední absolventi tohoto studijního programu ukončili své studium v roce 1997.

Střední uměleckořemeslná škola pro absolventy základních škol se změnila z původně zamýšleného tříletého studia a na něj navazujícího dvouletého nástavbového studia v roce 1965 na čtyřleté studium ukončené maturitou. První ročník byl otevírán jednou za čtyři roky. Absolventi získali úplné střední odborné vzdělání v oboru výtvarné zpracování textilií. Podmínkou přijetí bylo ukončené vzdělání na ZDŠ, úspěšně složená talentová zkouška a prospěchová zkouška z češtiny a matematiky. Studijním oborem bylo výtvarné zpracování textilií se zaměřením na ručně paličkovanou krajku, šitou krajku, výšivku a tkaní. Povinnými předměty byly český jazyk, ruský jazyk, další živý jazyk, občanská nauka, matematika, chemie, ekonomika, technické kreslení, technologie materiálu, technická dokumentace, přípravné kreslení, ornamentální kreslení a písmo, figurální kreslení, návrhové kreslení, dějiny výtvarné kultury, dílenská cvičení a praxe, tělesná a branná výchova. V roce 1974 byla zařazena výuka restaurování historických textilií. Nepovinné předměty si mohli studenti zvolit z nabídky – rozšiřující výtvarně-technické disciplíny, další živý jazyk, technická fotografie. Na konci 1., 2. a 3. ročníku byla povinná souvislá čtrnáctidenní praxe. Poslední absolventi tohoto studijního programu ukončili své studium v roce 1994.⁷⁴

Školský ústav umělecké výroby a jeho Střední odborná uměleckořemeslná škola byl rozdělen příkazem ministra školství ze dne 12. prosince 1994 na dvě příspěvkové organizace a tím se změnil i název střední školy na **Střední uměleckou školu textilních řemesel** se sídlem v Praze 1, U Půjčovny 9. Nově byli uchazeči ke studiu přijímáni každý rok.⁷⁵

⁷³ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Organizační řád z roku 1965

⁷⁴ tamtéž

⁷⁵ tamtéž

4.3 Odborně metodický úsek

Zvláštním odborným orgánem ŠÚUV byla umělecká rada, která se skládala z profesorů-výtvarníků, doplněných podle potřeb pedagogy-praktiky a výtvarníky z praxe. Umělecká rada pomáhala vedení školy zejména při řešení otázek výtvarně výchovných, výtvarné produkce, koordinace výtvarně metodické činnosti. Své názory uplatňovala především při výběru uchazečů, při hodnocení souborných zkoušek, při návrhu témat pro odborné maturitní práce. Podílela se na výstavách a propagačních akcích školy a pomáhala řediteli školy při péči o odborný (výtvarný a pedagogický) růst výtvarných pedagogů.⁷⁶

V odborně metodický úsek stanovil postup zpracování výtvarných návrhů: „...výtvarník vypracuje návrh pro techniku paličkování, vyšívání nebo šité krajky, který předloží umělecké radě ke schválení. Schválený návrh předsedkyně umělecké rady předává k evidenci a k zajištění realizace v materiálu určené pracovníci odborně metodického úseku. Výtvarný návrh se eviduje v knize vzorů, kde je podrobně popsán, zakreslen a označen pořadovým číslem...“⁷⁷

Odborně metodický úsek zaměstnával většinou absolventky školského ústavu. „Dokončují žakovské textilní výrobky a pracují podle stanovených norem s přihlédnutím ke speciálním požadavkům na kvalitu výroby a na oblast stříhovou. Na základě technologie materiálu a pracovních postupů podílejí se na tvorbě špičkových textilních výrobků – motivů. Spolupracují s výtvarným oddělením, odborně metodickým úsekem a úsekem pedagogickým (odborný výcvik). Dle pokynu ředitele pracují i na dalších odborných úkolech a podílejí se na přípravě a realizaci výstav žakovských prací ústavu.“⁷⁸

4.4 Výtvarníci

Počátkem období normalizace byl ředitel Jaroslav Kruis z politických důvodů odvolán a nahradil ho dosavadní zástupce ředitele akademický malíř Jeroným Hus Vítek. Do školského ústavu nastoupila nová generace návrhářek, absolventek Vysoké školy

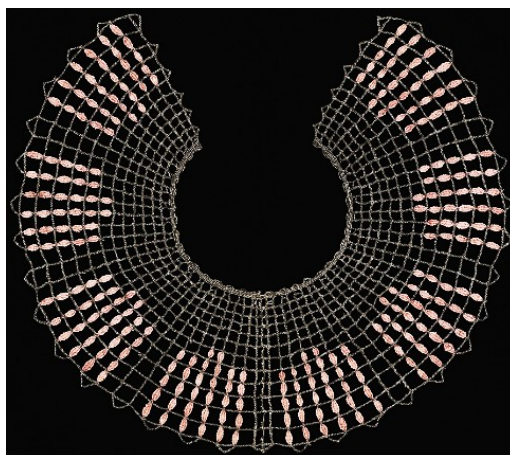
⁷⁶ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6

⁷⁷ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Postup zpracování výtvarných návrhů, 1982

⁷⁸ Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, Popis práce pracovníků poloprovozu, 1977

uměleckoprůmyslové, začek Emilie Paličkové, Antonína Kybala a poté Marie Vaňkové a Bohuslava Felcmana.

Od počátku sedmdesátých let působila ve školském ústavu a škole výtvarnice **Vlasta Šolcová**, která se věnovala především paličkované krajce a v menší míře výšivce. Sledovala módní trendy. Nebála se experimentovat s novými technikami a materiály. Vytvářela první prostorové krajky a ráda používala výraznou barevnost. Vyučovala na střední škole předmět Restaurování textilií.

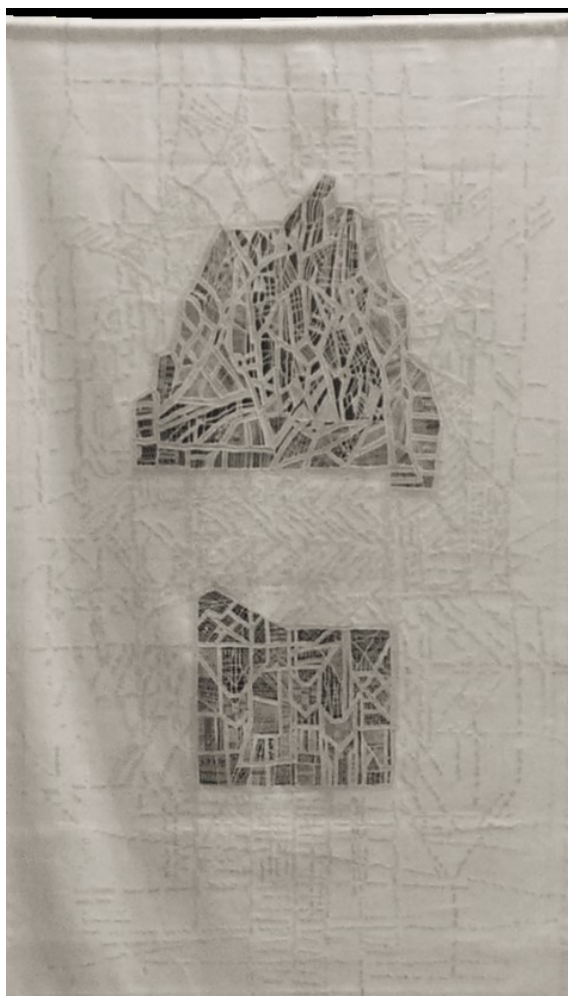
Obrázek 8 Límeček, Vlasta Šolcová, 1980, paličkovaná krajka, foto archiv školy

Miroslava Bradová navrhovala barevné paličkované prostírky s neobvykle tvarově řešenými okraji nebo oděvní doplňky.

Obrázek 9 Límeček, Miroslava Bradová, 1991, šitá krajka, foto archiv školy

Jarmila Trösterová díky své přípravě v ateliéru Antonína Kybala a několikaletému působení v průmyslovém podniku Textilana v Liberci, kde se věnovala navrhování textilního tisku, od počátku tihne k monumentalitě. Ve školském ústavu časem obrací svoji pozornost i ke krajkce, které právě svým smyslem pro monumentalitu dodává další dimenzi. Její trojrozměrné dílo *Arktida* ocenila i belgická královna.⁷⁹

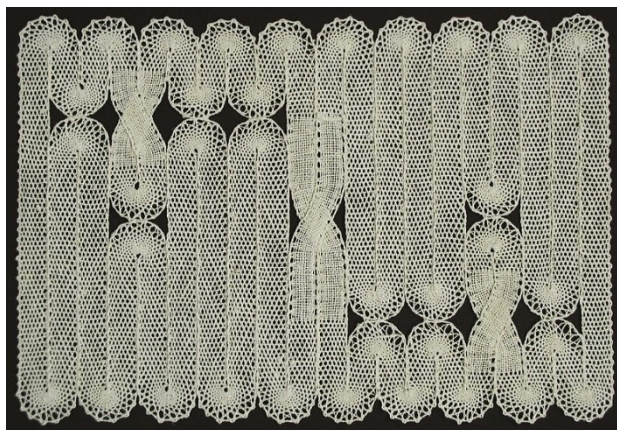

Obrázek 10 *Arktida*, Jarmila Trösterová, 1994, šitá krajka a výšivka, 132 x 80,5 cm, foto archiv školy

S obdobným vzděláním a zaměřením se na konci osmdesátých let objevuje ve školském ústavu o generaci mladší výtvarnice **Hana Müllerová**, které se zpočátku zabývá tkaním, ale velmi brzo se jejím hlavním výrazovým prostředkem stane paličkovaná krajka. Dokonale rozvrženými kompozicemi, často založenými na hře geometrickým tvarů, dosahuje vysokého estetického účinku.⁸⁰

⁷⁹ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

⁸⁰ CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

Obrázek 11 Pokrývka, Hana Müllerová, 1987, paličková krajka, 20 x 29 cm, paličková krajka, foto archiv školy

Tyto výtvarnice výrazně zasáhly i do pedagogické činnosti školy. Od devadesátých let se věnovaly téměř výhradně výuce studentů. Vytvořily dokonalý metodický postup výuky navrhování textilních řemesel a zasloužily se tak i o úspěchy studentů v mezinárodních soutěžích a výstavách. Dokládá to například ocenění maturitní práce Jany Doubkové, která se v roce 1992 účastnila studentské soutěže institutu L'Ente Morale Mondragone v Neapoli a získala jednu ze dvou hlavních cen. Kolekce školského ústavu tu byla oceněna dalšími 9 čestnými uznáními.⁸¹

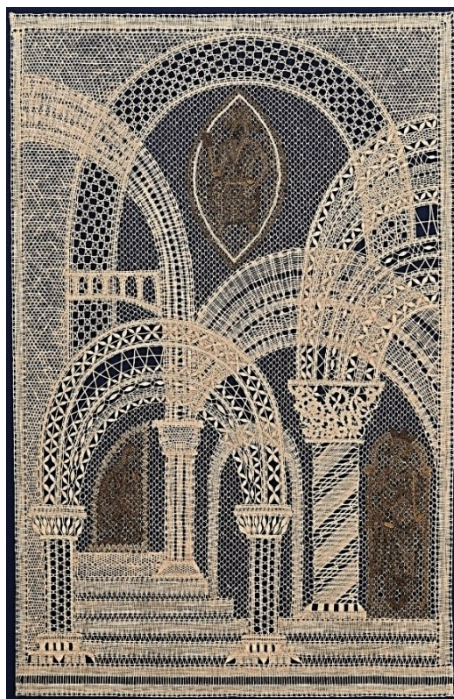
Z posledních, ve školském ústavu dlouhodoběji působících výtvarníků, absolventů vysoké školy uměleckoprůmyslové, to byli **Roman Huml**, který se věnoval tkaným tapisériím, **Marianna Horváthová** a **Alina Jašková**. Ty ve své tvorbě opouštějí tradiční pojetí krajky, hledají nová nekonvenční řešení, často experimentují s prostorem i barevností. V jejich tvorbě se uplatňují stejně módní i bytové doplňky jako volné trojrozměrné kompozice.⁸²

Poslední období historie školského ústavu přináší výhradní soustředění na textilní výtvarné techniky a rozšíření forem školní přípravy. Od počátku devadesátých let se pod vedením ředitele akademického malíře Vlastimila Vodáka opět rozběhla výstavní činnost. Školský ústav a škola se svými pracemi předvedly na mezinárodních výstavách a setkáních v Poperingu (Belgie), Bailleul (Francie), Camarięas (Španělsko), Novedrate (Itálie), Bruselu (Belgie), letech 1991–1992 na putovní výstavě La dentelle a travers

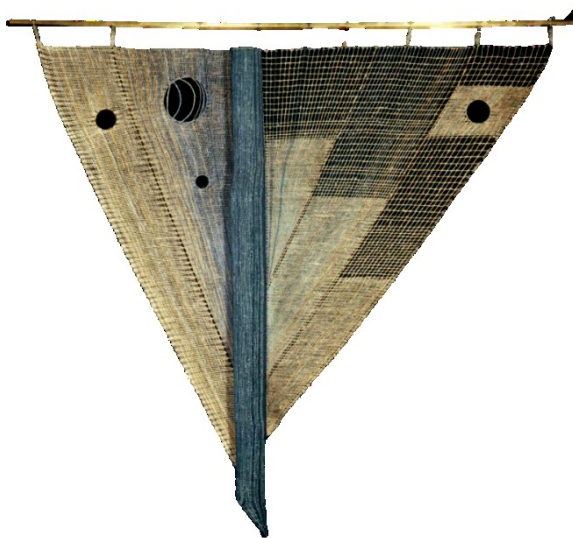
⁸¹ tamtéž

⁸² tamtéž

le monde (passion – technique – tradition), která měla premiéru v Paříži a odtud putovala po řadě evropských měst. V roce 1994 iniciovaly a spolupodílely se s městy Vamberk a Letohrad na organizování I. mezinárodního setkání krajkářek ve Vamberku, které se pořádá dodnes.⁸³

Obrázek 12 Románská architektura, Milča Eremiášová, 1990, paličkovaná krajka, 80 x 52 cm, foto archiv školy

Obrázek 13 Motýl, Alina Jašková, 1991, paličkovaná krajka, 88 x 96 x 6 cm, foto archiv školy

⁸³ Archiv Školského ústavu umělecké výroby

5 Škola – nástupce a pokračovatel

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky rozhodnutím ze dne 16. března 1999 zrušilo Školský ústav umělecké výroby. Majetek poboček byl předán Domům dětí a mládeže, jejichž úkolem bylo od 1. září 1999 pokračovat v pořádání kurzů textilních řemesel. Učitelky poboček školského ústavu byly zaměstnány v Domech dětí a mládeže. Transformací školského ústavu a střední odborné školy vznikla **Střední umělecká škola textilních řemesel**. Majetek školského ústavu byl předán střední škole, včetně rozsáhlé textilní sbírky.⁸⁴ Výtvarníci se většinou stali učiteli.

5.1 Střední umělecká škola textilních řemesel

Střední umělecká škola textilních řemesel v roce 1995 přidala v oboru **Textilní výtvarnictví** ke krajkářské a vyšivačské tvorbě ruční tisk a tvorbu dekorativních předmětů z textilních a přírodních materiálů (textilní hračky a košíkářství). V roce 1997 přibyl nový obor **Modelářství a návrhářství oděvů**, pro který bylo charakteristické spojení oděvu s krajkářskou a vyšivačskou tvorbou. Pojetí a cíle obou oborů vycházejí z tradice školy, která po celou dobu své existence spojovala snahu o zachování textilních řemesel s aktuálním výtvarným názorem.⁸⁵

Studijní zaměření střední školy se postupně obměňovalo. V roce 2009 vznikl v rámci oboru Textilní výtvarnictví **Ateliér nových médií**, v roce 2013 **Ateliér bytového designu** a v roce 2018 **Ateliér textilního designu**, který spojil dosavadní samostatné ateliéry krajky a výšivky, košíkářských technik a hračky, tkaní a tisku. Studium je určeno pro uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku, úspěšně složili talentové přijímací zkoušky s částí výtvarnou, praktickou a teoretickou.

Spektrum forem a metod vyučování je uplatňováno v nejširším rozsahu od interaktivní přednášky po individuálně vedenou ateliérovou tvorbu závisící na konkrétním předmětu a typu probíraného učiva. Žáci jsou při své tvorbě motivováni účastí ve studentských soutěžích, výstavách a módních přehlídkách a organizováním školního festivalu.

⁸⁴ Archiv Vyšší odborné školy textilních řemesel a Střední umělecké školy textilních řemesel

⁸⁵ tamtéž

Vybavení budovy školy umožňuje realizovat všechny praktické formy vyučování v dílnách a ateliérech s profesionálním vybavením.

Cílem Ateliéru oděvu, který patří do oboru Modelářství a návrhářství oděvu, je vychovat žáky připravené pro výkon profesí spojených s tvorbou oděvů jako jsou navrhování a konstrukce oděvů s využitím tradičních textilních technik. Obsah vzdělávacího programu je založen na provázání výtvarných, technologických, řemeslných a teoretických předmětů.

Základem oboru Textilní výtvarnictví je integrace vyučovaných řemesel do současného uměleckého výrazu, založeného na jedinečnosti a exkluzivitě rukodělné tvorby a její propagace. Studium je rozčleněno do tří specializací – ateliérů. Ateliér nových médií svým absolventům vedle zkušeností z oboru fotografie, grafiky, propagačního výtvarnictví a modelingu umožňuje osvojit si základní znalosti textilních řemesel a dovoluje tak s větším pochopením propagovat a prezentovat textilní a oděvní díla. Ateliér bytového designu je orientovaný na bytové textilie a doplňky. Žáci jsou vedeni ke kreativnímu zapojení textilních řemesel a navrhování dekorací do interiérů všech kategorií odpovídajících současnému životnímu stylu. Základem výuky Ateliéru textilního designu zůstávají tradiční textilní techniky, které se uplatní jak v moderním interiéru, tak v oděvní tvorbě a módních doplňcích.

Učební plán⁸⁶ je v souladu s rámcově vzdělávacím programem (dále jen RVP) rozdělen na část všeobecně-vzdělávacích předmětů a odborné předměty. Oblast všeobecného vzdělávání je jednotná pro oba obory. Navazuje na vzdělávání na základní škole a podle RVP je rozvíjí a doplňuje na úroveň středního vzdělání s maturitní zkouškou. Odborné kompetence, které se vztahují přímo k oboru vzdělávání, se uplatňují především v předmětech teoretické a praktické výuky a v průběhu odborné praxe. Jsou zaměřeny na rozvíjení konkrétních vědomostí a dovedností studovaného oboru a ateliéru, vedou k profesnímu růstu žáků a jejich budoucímu uplatnění na trhu práce. Ve všech předmětech jsou využívány moderní informační technologie a prostředky výpočetní techniky.

Součástí výuky jsou četné exkurze v textilních a oděvních provozech, ateliérech a agenturách. Studenti se opakovaně účastní výměnných zahraničních stáží v rámci studijního programu Erasmus+.

⁸⁶ Učební plány jednotlivých oborů – příloha 3. – 6.

Vzdělání je zakončeno maturitní zkouškou, která se skládá ze dvou částí – společné a profilové. Společná (státní) má dvě části: český jazyk a literatura a anglický jazyk. Profilová maturitní zkouška má tři části: dějiny výtvarného a textilního umění, technologie oborová a textilní a praktická zkouška uměleckořemeslného charakteru, sestávající z výtvarného návrhu, realizace díla a jeho prezentace.

Kvalitu vzdělávacího programu ověřuje škola dle potřeby evaluací (hospitacemi, pedagogickými poradami, popř. dotazníkovým šetřením). Vedení školy úzce spolupracuje se členy školské rady. Výtvarnou úroveň všech školních aktivit (výstavní činnost, soutěže atd.) sleduje umělecká rada.

Škola se snaží nezůstat dlužna nic své minulosti a aktivně se podílí na různých akcích, výstavách a přehlídkách, kde prezentuje studentská díla. Každoročně se účastní veletrhu vzdělávání Schola Pragensis, celorepublikové soutěže s mezinárodní účastí ODĚV a TEXTIL Liberec, ANTALIS – DOTEKY PAPÍRU, soutěžní přehlídky středních škol AVANTGARDA v Lysé nad Labem, několik let spolupracuje na projektech ČESKÝ DESIGN BURDA.

5.2 Vyšší odborná škola textilních řemesel

V roce 2002 byla zřízena **Vyšší odborná škola textilních řemesel** s oborem Konzervátorství a restaurátorství se vzdělávacím programem Konzervování a restaurování textilií.

V témže roce byla zahájena spolupráce s Fakultou chemické technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze při realizaci společně akreditovaného bakalářského programu „Konzervování – restaurování objektů kulturního dědictví – uměleckořemeslných děl“ se studijním oborem „Konzervování – restaurování uměleckořemeslných děl z textilních materiálů“. Vyšší odborná škola smluvně zajišťuje výuku předmětů: řemeslné techniky, semestrální a bakalářské práce a výtvarná cvičení.

Obě školy k problému obnovy památek přistupují specifickým způsobem, a přesto se vzájemně a vhodně doplňují. Studium na VŠCHT je zaměřeno na chemicko-technologický přístup, tj. konzervaci památek. Obor na VOŠTŘ využívá dlouholeté tradice výuky klasických textilních technik k profesní přípravě metod restaurátorských i rekonstrukčních. Přitom plně využívá své řemeslné a výtvarné erudice.

Ve vyšší odborné škole byl nejprve zaveden tříletý vzdělávací program realizovaný formou denního studia otvíraný jednou za tři roky. V roce 2014 byl změněn na kombinovanou formu studia čtyřletého cyklu. Všechny předměty se vyučují kombinací přímé výuky, konzultacemi a samostudiem. Studium je doplňováno praxemi uskutečňovanými v muzeích, galeriích či ve školním depozitáři v rozsahu dvou týdnů v 1., 2., a 3. ročníku. Studenti prvního ročníku jsou přijímáni jednou za čtyři roky.

Jádrem vzdělávacího programu Konzervování a restaurování textilií⁸⁷ je praktická příprava studentů ve speciální oblasti konzervátorských a restaurátorských úkolů na různých druzích textilií při dodržování správných metodických postupů.

Vzdělávací program je koncipován tak, aby rozvíjel estetické cítění studentů, smysl pro přesnost a preciznost v rukodělné práci, cit pro používané materiály. Učí respektovat celkové výtvarné vyznění památky, poskytující představu o jejím původním vzhledu.

Ke studiu jsou přijímáni uchazeči se středním vzděláním zakončeným maturitní zkouškou. Dále musí splnit podmínky přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, a zájmů. Vzhledem ke specifickým vysokým nárokům na umělecké a estetické vnímání je podmínkou přijetí ke studiu úspěšné složení talentové přijímací zkoušky s částí výtvarnou, praktickou a teoretickou.

Absolutorium má teoretickou a praktickou část. Teoretická část se skládá ze zkoušky z cizího jazyka, z odborné zkoušky ze znalostí z předmětů dějiny užitého umění včetně památkové péče, chemie konzervování textilu, Technologie textilních materiálů. Praktická část absolventské práce spočívá v konzervování a restaurování historického textilního díla a vypracování restaurátorské zprávy s podrobnou dokumentací a následnou obhajobou, jejíž součástí je prezentace.

Absolventi se uplatní jako plně kvalifikovaní odborníci ve sbírkách státních institucí, v soukromých sbírkách, v restaurátorských ateliérech i v soukromém podnikání nebo mohou pokračovat ve studiu na vysokých školách obdobného zaměření.

Druhý akreditovaný obor vzdělávání ve vyšší odborné škole je **Výtvarná a uměleckořemeslná tvorba** se vzdělávacím programem **Design módních doplňků**. Studium je koncipované jako řádné denní tříleté. Studenti prvního ročníku jsou přijímáni každý školní rok.

⁸⁷ Učební plán – příloha 7.

Vzdělávací program Design módních doplňků⁸⁸ je založen na spojení tradičních rukodělných řemesel a technik – paličkovaná krajka, šitá krajka, výšivka, tkaní, tisk, modistické a košíkářské techniky – se současnou tvorbou doplňků oděvu nebo interiéru. Ke studiu jsou přijímáni uchazeči se středním vzděláním s maturitní zkouškou, kteří úspěšně složili talentové přijímací zkoušky s částí výtvarnou, praktickou a teoretickou.

Při výuce se v teoretických předmětech střídají formy a metody výuky podle charakteru předmětu a probíraného učiva od slovních přes názorně demonstrační po praktické. Výuka je obohacena odbornými semináři, krátkodobými exkurzemi, častým využitím školní sbírky historických textilií a účastí na módních přehlídkách a soutěžích.

Absolventi disponují uceleným souborem znalostí, profesních dovedností a motivací, které jim umožňují v plném rozsahu zvládnout celý proces výtvarného návrhu, konstrukce, řemeslného a uměleckořemeslného zpracování a prezentace díla. Jejich výjimečnost spočívá především ve schopnosti využít znalostí tradičních rukodělných řemesel v současných módních trendech a v jejich schopnosti samostatné umělecké tvorby. Tím jim dává možnost uplatnění se v celé textilní oblasti.

5.3 Umělecká sbírka školy, knihovna a galerie

5.3.1 Umělecká sbírka školy

Textilní díla sbírky dokumentují nejen činnost školy, ale zároveň dějiny českého textilního umění 20. a počátku 21. století. Zahrnuje díla profesionálních výtvarníků a nejlepší studentské práce. Ve sbírkovém fondu jsou uloženy zhruba tři tisíce textilních děl a přes deseti tisíc návrhů. Převažují díla paličkované krajky, výšivky, šité krajky, tkaní a ostatních textilních technik. Do sbírky stále přibývají díla nová, realizovaná podle původních návrhů nebo vybrané práce studentů.

Umělecká sbírka ve srovnání s jinými muzejními sbírkami je unikátní právě svým spojením se školou, tedy spojením práce profesionálních výtvarníků s učebním procesem a činností žáků. Funkce sbírky lze shrnout do několika oblastí.

Jednou z nich jsou funkce dokumentační, výstavní, propagační a badatelská. Dokumentační uchovává výsledky práce školy, zajišťuje profesionální katalogizaci, konzervaci a restaurování sbírkových předmětů. Sbírka poskytuje zázemí pro

⁸⁸ Učební plán – příloha 8.

samostatnou výstavní činnost školy, publikační a propagační aktivity. Charakter fondu dnes umožňuje jak profilové výstavy školy, tak monografické výstavy nejvýznamnějších osobností. Škola v tomto směru spolupracuje s muzejními a galerijními institucemi (vzájemné zápůjčky na výstavy, výměna informací a zkušeností, dokumentace atd.).

Další oblastí jsou funkce edukativní. Sbírkové předměty (textilní díla, návrhy, vzorníky) se využívají jako pomůcky ve výuce prakticky všech odborných předmětů a zvláště ve výuce konzervování a restaurování textilií, jako vzory pro tvorbu replik, k realizaci návrhů a vzorníků. Také jsou vhodné k demonstraci a praktické výuce správy sbírek, katalogizace, přípravy restaurátorských zásahů, restaurátorské dokumentace, konzervace, výstavní a depozitární adjustace textilních děl, přípravy a realizace výstav atd.

Sbírka je tak nejen nesmírně cennou „zhmotnělou pamětí“ školy, zajišťující kontinuitu jejího poslání a výtvarného směřování, ale zároveň nenahraditelným servisem pro praktickou i teoretickou výuku v rámci všech učebních programů.

Postupně se také naplňuje záměr zbudovat výzkumné a badatelské centrum textilních řemeslných technik. V současné době pokračuje digitalizace sbírek textilních děl a návrhů pro vytvoření elektronického katalogu a zapojení do sítě muzeí.

5.3.2 Knihovna

Škola disponuje vlastní odbornou knihovnou. Ta je cíleně budována od počátku státního ústavu. Celkový počet knihovních jednotek v současnosti je okolo šesti tisíc. Fond je orientován především na umělecko-historickou literaturu, textilní umění a řemesla, oděvní návrhářství, restaurování textilu a další odborné oblasti související s výukou. Součástí fondu knihovny jsou audiovizuální dokumenty, CD a skripta pro vnitřní potřebu, vypracovaná pedagogy školy. Akvizice do školní knihovny probíhají dle požadavků učitelů a podle novinek na knižním trhu, které svou povahou odpovídají zaměření školy.

5.3.3 Galerie

Hlavním výstavním prostorem je Galerie Emilie Paličkové v budově školy. Jejím cílem je seznámit veřejnost s činností školy, jejími sbírkami a současným textilním uměním. Spolupodílí se na dílech známých výtvarníků a firem. Žáci a studenti mají tak možnost nejen prezentovat svá díla, ale i prakticky si ověřit dovednosti v oboru výstavnictví. Pravidelně se účastní Pražské muzejní noci a organizuje další aktuální

výstavy. V letošním roce k 100. výročí školy uspořádala cyklus výstav a přednášek, který bude pokračovat až do konce kalendářního roku na různých místech republiky.

„Odtud chceme vysílat především takovou zprávu: V Praze už téměř celé století existuje škola, jejíž předstupně sahají až do doby vlády císařovny Marie Terezie, kde si talentovaní mladí lidé osvojují některé tradiční techniky a postupy textilních řemesel, které ve spojení se současnou výtvarnou formou jinde v Evropě nenajdeme. Unikátní tradice, jež není nostalgickým historismem, ale živým a srozumitelným výtvarným jazykem. Právě z takových elementů se skládá nevyčerpatelně bohatý celek evropské kultury, v němž společné nemusí nutně znamenat stejné a jedinečné, nemusí zůstat v ohrádce národního, regionálního, lokálního...“⁸⁹

⁸⁹ Proslov Petry Czupalové k zahájení výstavní činnosti galerie Emilie Paličkové, 2008

6 Závěr

Vyšší odborná škola textilních řemesel a Střední umělecká škola textilních řemesel slaví 100. výročí založení, přesto se dá říct, že kořeny institucionální výuky krajkářského řemesla sahají až ro roku 1767, kdy Marie Terezie otevřela v Praze první krajkářskou školu. Panovníci šlo o možnost zaměstnat ženy i muže, poskytnout jim možnost obživy a tím zlepšit jejich životní podmínky.

Ke zvýšení úrovně výuky dochází v roce 1879, kdy byl založen ve Vídni Ústřední krajkářský kurz, jemuž byly podřízeny vybrané krajkářské školy na území Rakouska-Uherska. Tento kurz zajišťoval pro své pobočky odborný personál, metodické postupy, návrhy, materiál a také odbyt řemeslných výrobků.

Po vzniku republiky Československé v roce 1919 byl založen Státní ústav školský pro domácký průmysl v Praze. Pro nový stát bylo důležité udržet domácký průmysl. Státní ústav začal přijímat odborníky z řad výtvarníků a pedagogů, kteří zajišťovali úroveň výuky umělecko-řemeslných technik. V meziválečném období státní ústav reprezentoval Československo na mnoha výstavách v Evropě a získal za svá díla několik nejvyšších ocenění. Oceňována byla jak umělecká hodnota, tak dokonalost řemeslného provedení.

Práce Státního ústavu školského pro domácký průmysl, Střední umělecké školy textilních řemesel a později Vyšší odborné školy textilních řemesel zanechávají zřetelnou stopu nejen v českém textilním umění. Nelze opomenout, že výtvarné úspěchy studentů školy jsou především výsledkem spolupráce s pedagogy. Tato stopa opodstatňuje v úvodu konstatovanou unikátnost tohoto uměleckořemeslného centra. Škola nepěstuje jenom izolovanou řemeslnou tradici, ale pěstuje ji jako tradici kulturní.

Jednou z charakteristik školy byla vždy podpora celoživotního vzdělávání dospělých formou akreditovaných kurzů. Tyto kurzy jsou určeny pro nejširší veřejnost, ale slouží také k přípravě odborníků v oblasti sociální a zdravotní péče. Další možností je vzdělávání a podpora učitelů základních, středních i základních uměleckých škol. Dosud existuje ještě pár míst v České republice, bývalých poboček státního ústavu např. v Brně, Vamberku, nebo Sedlici, kde absolventky školy vedou kurzy při základních školách nebo základních uměleckých školách, ale i kurzy pro dospělé. Škola s nimi i nadále spolupracuje a poskytuje jim předlohy k závěrečným pracím i s metodikou.

„Každá škola žije ve ‚svých lidech‘, rozdělených do tří vzájemně neoddělitelných kategorií: ve svých studentech, ve svých učitelích a ve svých absolventech.“⁹⁰

V době, kdy jsem zpracovávala svou bakalářskou práci, se škola intenzivně připravovala na oslavy výročí svého vzniku. Měla jsem tak možnost zúčastnit se realizací bilančních výstav, které byly v chronologickém uspořádání věnovány jednotlivým obdobím dějin školy, některých debat, které je provázely, a také příprav almanachu, který bude k výročí vydán.⁹¹

Zvolenými metodami historického výzkumu jsem se pokusila nastínit průběh vývoje odborného později uměleckořemeslného školství ve Státním ústavu školském pro domácí průmysl. Ukázat, že i takto specifická výuka má své opodstatnění v zájmu uchování tradic a jejich uvádění do současnosti.

Věřím, že obraz dějin této výjimečné školy jako příspěvek do specifické pedagogické problematiky, který má bakalářská práce podává, je dostatečně věrný a objektivní. Nemohu ho samozřejmě považovat za definitivní a chci se tématu věnovat i nadále.

⁹⁰ Proslov Petry Czupalové k zahájení výstavní činnosti galerie Emilie Paličkové, 2008

⁹¹ Za podnětné připomínky a cenné rady děkuji Mgr. Petře Czupalové

7 Seznam použité literatury a zdrojů

Archiv hlavního města Prahy, zn. 2724, lokace D 82/14/6, nezpracované dokumenty z let 1904-1999.

Archiv Vyšší odborné školy textilních řemesel a Střední umělecké školy textilních řemesel, dokumenty z let 1999-2019.

CZUMALO Vladimír a Petra CZUMALOVÁ. *Školský ústav umělecké výroby Praha*. Praha: Školský ústav umělecké výroby, 1994.

CZUMALOVÁ, Petra. *1879–1919*. Praha: VOŠTŘ a SUŠTŘ, 2009.

CZUMALOVÁ, Petra. *Stoletá: Přípravné texty k almanachu*. 2019.

CZUMALOVÁ, Petra. *Vyšší odborná škola textilních řemesel a Střední umělecká škola textilních řemesel*. Praha: VOŠTŘ a SUŠTŘ, 2004.

CZUMALOVÁ, Petra. *Zahajovací proslov k 100. výročí školy*. Praha, 2019.

CZUMALOVÁ, Petra. *Zahajovací proslov k otevření galerie*. Praha, 2008.

DORMOY, Marie. *Dentelles de l'Europe centrale*. Paris: Albert Lévy, 1925.

FIXL, Viktor a Eva OPRAVILOVÁ. *Současná hračka*. Praha: Odeon, 1979.

HRDLIČKA, JOHANN. *Entwürfe für moderne Spitzen*. Stuttgart, Julius Hoffmann. 1902

Esemplario di lavori [online]. New York: The Metropolitan Museum of Art, 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search>

Instrukce kočovným učitelkám prací krajkářských. Vídeň: Sklad c. k. Ústředního kursu krajkářského, 1904.

JAMNIG, Carl a Adelheid RICHTER. *Die Technik der Geklöppelten Spitze: Original-Entwürfe und Ausführungen als Lehrgang der Spitzenklöppelkunst nach Spitzensorten systematisch Geordnet mit besonderer Berücksichtigung der Details in drei Abtheilungen dargestellt nebst kurzer Erläuterung über die bei einem systematischen Unterricht einzuhaltende Methode*. Wien: Spielhagen & Schurich, 1886.

K. Moderní československé krajky.: Ukázky nového směru krajkářství, který u nás zavádí Státní ústav pro domácí průmysl v Praze. *Pestrý týden*. Praha: Grafické umělecké závody V. Neubert, 1932, 7(14), 12-13.

KAFKA, Josef. Oddíl II. Vydělečná povolání domácí. *350 ženských povolání. Příručka nezbytná pro rodiče, jejich zástupce, vychovatele, rádce mládeže dívcí, dívky i ženy všech tříd, jež připravují se k manželství a hledají povolání jako výdělek*. Praha. Nákladem F. Šimáček. 1916.[online].[cit. 2019-07-23]. Dostupné z <http://uhv.upce.cz/cs/josef-kafka/>

KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4.

KYBALOVÁ, Ludmila. *Emilie Paličková*. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1962.

MERTOVIÁ, Petra. *Paličkovaná krajka jako společenský, sociální a ekonomický fenomén*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Alena Křížová, Ph.D.

Organisační statut Státního ústavu školského pro domácí průmysl Praze. Praha, 1919.

ROSA, Arnošt a Jaroslav JINDRA. *Průmyslové a odborné školství v republice Československé*. Praha, 1928.

SIEBEROVÁ, Ivana. *Strážovské krajkářství*. Klatovy: Okresní muzeum, 1998. Vlastivěda Klatovska. ISBN 80-861-0411-7.

SZADKOWSKA, Maria. *Božena Rothmayerová Horneková a Alice Masaryková. Svěřenkyňe a mentor (1926-1939)*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2019.

VONDRUŠKOVÁ, Alena a Iva PROŠKOVÁ. *Krajkářství*. Praha: Grada, 2004. Řemesla, tradice, technika. ISBN 80-247-0670-9.

VYDRA, Josef. *Staré tradice krajkářství v Československu. Věci a lidé*. Praha, 1949, II. (3-5).

VYDROVÁ, Jiřina. *Božena Rothmayerová a moderní textilní tvorba. Umění a řemesla*. Praha: Ústředí lidové umělecké výroby, 1981, (3).

379/1938 Sb. *Vládní nařízení ze dne 21. prosince 1938 o úpravě některých personálních poměrů ve veřejné správě* [online]. [cit. 2019-07-26]. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/menu/search>.

8 Seznam obrázků

- Obrázek 1 Pokrývka „Sluníčko“, Emilie Paličková, 1923, Ø 150 cm, šitá krajka, foto archiv školy _____ 21
- Obrázek 2 Pokrývka, Emile Paličková, 1940–45, paličkovaná krajka, Ø 25 cm, foto archiv školy _____ 23
- Obrázek 3 Prostírka, Anna Roosová, 1947, výšivka, Ø 65 cm, foto archiv školy _____ 25
- Obrázek 4 Pokrývka, Vlasta Pivrcová 1952, paličkovaná krajka, 59,5 x 59,5 cm, foto archiv školy _____ 26
- Obrázek 5 Stóra, Božena Rothmayerová, 1948, paličkovaná krajka, 250 x 147 cm, foto archiv školy _____ 27
- Obrázek 6 Pokrývka, Rudolf Richter, 1958, paličkovaná krajka, Ø 90 cm, foto archiv školy _____ 28
- Obrázek 7 Jarmila Nová, 1952, šitá krajka, 30 x 18,5 cm, foto archiv školy _____ 30
- Obrázek 8 Límec, Vlasta Šolcová, 1980, paličkovaná krajka, foto archiv školy _____ 35
- Obrázek 9 Límec, Miroslava Bradová, 1991, šitá krajka, foto archiv školy _____ 35
- Obrázek 10 Arktida, Jarmila Trösterová, 1994, šitá krajka a výšivka, 132 x 80,5 cm, foto archiv školy _____ 36
- Obrázek 11 Pokrývka, Hana Müllerová, 1987, paličkovaná krajka, 20 x 29 cm, foto archiv školy _____ 37
- Obrázek 12 Románská architektura, Milča Eremiášová, 1990, paličkovaná krajka, 80 x 52 cm, foto archiv školy _____ 38
- Obrázek 13 Motýl, Alina Jašková, 1991, paličkovaná krajka, 88 x 96 x 6 cm, foto archiv školy _____ 38

9 Seznam zkratek

ŠÚUV	Školský ústav umělecké výroby
SUŠTŘ	Střední umělecká škola textilních řemesel
VOŠTŘ	Vyšší odborná škola textilních řemesel
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická
RVP	Rámcový vzdělávací program

Přiloha 1. – Instrukce kočovným učitelkám prací krajkářských

INSTRUKCE

kočovným učitelkám prací krajkářských.

Schváleno výnosem c. k. ministerstva osvěty a vyučování ze dne
21. července 1904, čís. 23.335.

VE VÍDNI 1904.

SKLAD C. K. ÚSTŘEDNÍHO KURSU KRAJKÁŘSKÉHO.

Z místodržitelské knihtiskárny v Praze.

INSTRUKCE

kočovným učitelkám prací krajkářských.

Schváleno výnosem c. k. ministerstva osvěty a vyučování ze dne
21. července 1904, c. 23.335.

Všeobecné.

§ 1.

Tato instrukce slouží co výklad a doplněk vyučovacího programu prací krajkářských a sloužití má mimo to za vodítko pro služební poměr kočovné učitelky.

§ 2.

Ve věcech, o kterých ani program ani instrukce předpisů neuvádějí, nechť obrátí se kočovná učitelka, dříve než by zaujala rozhodné stanovisko, (je-li to možno) k úřadu bezprostředně představenému.

Postavení kočovné učitelky.

§ 3.

Kočovná učitelka podřízena jest bezprostředně správě c. k. ústředního kursu krajkářského ve Vídni, jejíž nařízení bez námítky a ihned uposlechnouti má.

§ 4.

Taktéž jest jí bez námítky a bez odkladu uposlechnouti nařízení dozorcích funkcionářů c. k. ministerstva osvěty a vyučování.

§ 5.

Veškeré ostatní osoby, které ohledně organizace a správy kočovného vyučování přání, stížnosti neb rady přednésti si přejí, buďtež odkázány na správu c. k. ústředního kursu krajkářského.

Povinnosti kočovné učitelky.

§ 6.

Vedle přesného plnění služebních povinností, programem a instrukcí stanovených, jest kočovné učitelce, ze všech sil starati se o zlepšení všeobecného kulturního stavu krajkářek a — těmito — i o pokrok veškerého obyvatelstva; působiti přátelskou radou na výchovu dětí, vedení domácnosti, čistotu těla, ošetřování nemocných atd., zkrátka má s obyvatelstvem stále blahovonně a užitečně se stýkati. Veškerým, kočovnou učitelkou správě c. k. ústředního kursu krajkářského podaným žádostem o podporu těchto mimošlužebných humánních snah bude dle možnosti vyhověno.

Odměna kočovné učitelky.

§ 7.

Kromě smlouvou stanovených požitků, obdrží kočovná učitelka odměnu, splatnou po ukončení každého roku kalendářního. Tuto vyplácí správa c. k. ústředního kursu krajkářského, a obnáší nyní 2 procenta z výtěžku za zboží, jež zprostředkováním kočovné učitelky bylo vyrobeno a prodáno.

Soukromé práce kočovné učitelky.

§ 8.

Kočovné učitelce jest každý privátní obchod krajkami přísně zakázán. Vyrobí-li táž nějaké krajky soukromě, buďtež tyto zaslány správě c. k. ústředního kursu krajkářského, jež z pravidla zboží přijme a řádně zaplatí.

Přijímání mužských frekventantů a školou obecnou povinných dítek.

(K § 3. programu.)

§ 9.

Přijímání mužských frekventantů závisí na svolení správy c. k. ústředního kursu krajkářského, jemuž v takových případech buď návrh podán.

§ 10.

Školou obecnou povinným dítkám, jichž právní zástupcové si přejí, aby začátkům krajkářské výroby se naučily, může býti patřičný návod udělen, když by to jejich soustavě tělesné a tělesnému i duševnímu vývoji nebylo ku škodě.

Toto vyučování po způsobu škol mateřských děj se co do místa nebo doby od pravidelného vyučování frekventantek zcela odloučeně a netrvejž nepřetržitě nikdy déle než hodinu. Materiál pracovní dodá se takovýmito žačkám zdarma.

Záznam (katalog).

(K § 3. ff) programu.)

§ 11.

Veškeré frekventantky kočovného kursu zanesou se do záznamu dle tří skupin „žákyně-začátečnice“, „řádné frekventantky“ a „hospitantky“ odděleně a v těchto skupinách po řadě jak byly přijaty, s jménem, příjmením a datem narození.

§ 12.

Dále buď v záznamu, jenž za příčinou konstatování nepřítomných před vyučováním se má předčítati, od případu k případu u každé žákyně-začátečnice i řádné frekventantky zanášén počet zameškaných hodin s datem zameškání, dále pak udělené důtky a uvalené pokuty.

§ 13.

Vystouplé a vyloučené frekventantky budteř v katalogu s případnou poznámkou škrtnuty.

Cíl učební.

(K § 20. programu.)

§ 14.

Hlavní zřetel buď k tomu brán, aby si frekventantky osvojily pokud možno největší zručnost v práci (zjednodušení a rychlost v práci) a technickou mnohostrannost (různost vzorků, pracovního materiálu a provedení) byt by tím z počátku i vzhled práce trpěl.

Místnosti učebny.

(K § 21. programu.)

§ 15.

C. k. ústřední kurs krajkářský opatří budovu, v níř se učebna nachází, štítem nesoucím nápis: „Kočovné vyučování c. k. ústředního kursu krajkářského“. Štít zůstane majetkem ústředního kursu.

§ 16.

Ve všech věcech, týkajících se učeben, nechť dorozumí se kočovná učitelka přímo s kompetentními činitely. Kdyby však při podobných řízeních hrozily vzniknouti nějaké rozmíšky, nechť kočovná učitelka bez odkladu o tom podá zprávu c. k. ústřednímu kursu krajkářskému aniř by dále snařila se rozmíšky samostatně urovnati.

§ 17.

Prísně buď k tomu hleděno, aby učebny byly řádně čistěny a větrány.

Dozor v době, kdy frekventantky užívají učebny mimo vyučování.

(K § 23. programu.)

§ 18.

Přejí-li si frekventantky shromážditi se v učebně za tím účelem, aby se prací zabývaly, mimo hodiny vyučo-

vání, ustanoví kočovná učitelka, aby žádoucí pořádek a klid byl udržen, zvlášt důvěryhodnou frekventantku za dozorkyni.

Disciplinární řád.

(K § 27. programu.)

§ 19.

Řád disciplinární budiž zavěšen v učebně; ku svědomitému zachovávání téhož buď hleděno s náležitou přísností, ne však pedantsky.

§ 20.

Ku vykonávání různých prací, jež frekventantky obstarati mají, jako donášení vody atd., buď stanoven řád. Rozdělení této služby buď písemně v učebně vyznačeno.

§ 21.

Aby chuť frekventantek ku práci byla zvýšena, doporučuje se dovoliti jim, aby v určitých hodinách sborově zpívaly neb ze vhodných knih, možno-li vlasteneckého obsahu, předčítaly.

Pomůcky pracovní.

(K § 28. programu.)

§ 22.

Potřebný počet podušek krajkářských a paliček buď vždy v zásobě chován pro ten případ, kdyby vzhledem k nutným objednávkám bylo nutno započatou práci odložit.

Režijní a učební potřeby.

§ 23.

Veškeré v programu a v instrukci uvedené pomůcky, materialie, tiskopisy atd. dodá kočovné učitelce správa c. k. ústředního kursu krajkářského. O doplnění potřebných zásob buď vždy v čas žádáno.

Kontrola hospitantek.

§ 24.

Za příčinou kontrolování domácích prací hospitantek doporučuje se kočovné učitelce, aby před uplynutím lhůty ku odvedení práce určené, hospitantky do učebny povolávala, aneb nedovolují-li jich poměry, je v jich bytech navštěvovala.

Odměna frekventantek.

(K § 37. programu.)

§ 25.

Aby bylo dosaženo žádoucího hodinového výdělku, aniž by se výrobky příliš zdražily, jest žádoucí povzbuzovati frekventantky stále ku čilé práci.

Rozpočet mzdový.

§ 26.

Každý, frekventantce do práce daný vzor, buď předem učitelkou neb pod jejím důkladným dozorem některou zvláště hbitou a zkušenou pracovníci vyzkoušen, za příčinou zjištění počtu hodin ku zhotovení téhož vzoru potřebných a sice zhotovením dle jednoho neb několika způsobů neb zhotovením přiměřené části celého díla.

Docílená pracovní doba za metr neb kus buď u jednoduchých, dětmi prováděných krajek 10ti, u složitějších, jen zkušenými a dospělými pracovníci vyrobených krajek 16ti násobena a takto v korunové měně docílená mzda za metr neb kus, v níž cena normálního materiálu jest započítána, na vydaných frekventantkami vzornicích zřetelně vyznačena.

Výjimka při stanovení ceny výrobní správou c. k. ústředního kursu krajkářského.

§ 27.

Předem uvedený postup odpadá, stanoví-li c. k. ústřední kurs krajkářský při odjednávatelce vzorku příslušnou mzdu za

metr neb kus sám. V tom případě buď předepsaná mzda bez vyzkoušení na vzornicích frekventantkám vydaných zaznaménána a objednávka za tuto mzdu ihned zadána.

§ 28.

Stalo-li by se, že by se správou c. k. ústředního kursu krajkářského stanovená mzda jevila příliš nízkou, buď správě během 4 dnů po obdržení zakázky o tom zpráva podána; v práci však, až do dojití konečného nařízení budiž pokračováno.

Výplata mzdy.

(K § 39. programu.)

§ 29.

K úhradě výloh s výplatou mzdy spojených, obdrží kočovná učitelka od správy c. k. ústředního kursu krajkářského zálohu, ze které kryjí se malé nutné režijní výlohy a o jejíž doplnění v čas musí žádati.

§ 30.

Z této zálohy vyplácí se mzda jednou týdně za přítomnosti důvěrné osoby (člena obecního zastupitelstva, kuratoria a pod.) avšak nikdy v sobotu, v neděli neb ve dnech předsvátečních.

§ 31.

V případech pozoruhodných možno udíleti mzdové zálohy; budiž však dle možnosti toho dbáno, aby udělený obnos výši týdenní mzdy dotyčné frekventantky nepřevyšoval.

Podpora frekventantek.

(K § 40. programu.)

§ 32.

Obnos, který dostává učitelka měsíčně od správy c. k. ústředního krajkářského kursu ku podpoře potřebných a hodných zákyň-začátečnic, kterým nelze dosáhnouti přiměřeného výdělku, budiž rozdělován týdně. Výplata děj se

zákonitým zástupcům žákyň-začátečnic. Výjimkou, zvláště když chování zákonitých zástupců po případě pěstounů k jich dětem dává příčinu k doměnce, že jsou jimi využitkovány, lze podpory hodným zákyním připadající obnos vydati přímo.

§ 33.

Vždy buď dětem i jich zákonitým zástupcům raděno, aby dle možnosti peníze ony v poštovní neb jiné spořiteluě ukládaly. Podobný systém spořivosti buď kočovnou učitelkou všemožně podporován; po výslovném přání neb doporučuje-li se to lépe, opatří kočovná učitelka vklad peněz a uschování vkladních knížek sama.

§ 34.

Výše jednotlivých podpor závisí na počtu podělených žákyň-začátečnic a na dobrozdání kočovné učitelky, musí však celkový výdělek týdenní dotyčné začátečnice i s podporou býti menší než týdenní mzda, kterou táž časem po úplném technickém výcviku by docíliti mohla.

Žádosti o zakázkách.

§ 35.

Jen tenkrát jest volba vzoru kočovné učitelce dovolena, jedná-li se pouze o zhotovení malých kousků za účelem systematického vyučování.

Jinak — vyjímaje provedení zakázek osob privátních neb místních obchodníků — rozděluje se práce frekventantkám jen na základě zakázek správy c. k. ústředního kursu krajkářského.

§ 36.

Aby zabráněno bylo nezaměstnanosti frekventantek, jest na kočovné učitelce, sezná-li, že některá z pracovnic bude s dílem určeným brzo hotova, aby v čas, t. j. nejméně 8 dnů před ukončením právě prováděných zakázek, použivši příslušného formuláře dopisnic, požádala správu c. k. ústředního kursu krajkářského o udělení dalších objednávek,

udávajíc zároveň počet volných pracovních sil, stupeň jich výkonnosti a doporučujíc vzory, které by se k provedení nejlépe hodily.

Udělení zakázek správou c. k. ústředního kursu krajkářského.

§ 37.

Udělení zakázek děje se správou c. k. ústředního kursu krajkářského a to listy⁷ objednacími.

§ 38.

Listy objednací, opatřené v záhlaví značkou „V“ a číslicí, jsou vždy nutnější než listy snad mnohem dříve zaslané, které na témže místě nesou značku „Sklad“ (Lager).

Budiž vždy toho dbáno, aby zakázky, udělené listy prvejšími provedeny byly před těmi, jež uděleny listy poslednějšími.

§ 39.

Je-li na listech objednacích lhůta dodání označena, a nedojde-li od kočovné učitelky během čtyř dnů po přijetí objednacího li tu žádná příslušná reklamace, jest kočovná učitelka za dodržení lhůty zodpovědna a může jí c. k. ústřední kurs krajkářský, kdyby prodlením škoda povstala, ku náhradě škody přinutiti.

Dodávka správě c. k. ústředního kursu krajkářského.

§ 40.

Veškeré zboží zaslané c. k. ústřednímu kursu krajkářskému buď opatřeno řádně vyplněnými a pevně přivázanými štítky (etiketami) a zásilce buď přiložen podrobný seznam.

Prodej a přijímání objednávek.

(K § 42. programu.)

§ 41.

Ježto frekventantkami z pravidla jen takové prodejné práce jest prováděti, na něž zakázky c. k. ústředního kursu

10

krajkářského jsou po ruce a práce ony vždy ihned po zhotovení správě c. k. ústředního kursu krajkářského jest zaslati, jest hromadění se zásoby prodejného zboží vyloučeno.

§ 42.

Kočovné učitelce jest dovoleno ono zboží, na něž došla od c. k. ústředního kursu krajkářského zakázka objednacími listy, nesoucími značku „sklad“ (Lager) způsobem v následujících §§ 44., 45. uvedeným, přímo prodati.

§ 43.

Tímže způsobem (srovnej §§ 44., 45.) možno i objednávky ku provedení přijímati, avšak objednací listy, označené značkou „V“ a číslicí, jež došly od správy c. k. ústředního kursu krajkářského, mají přednost před všemi, byť i dříve učiněnými objednávkami.

Způsob prodeje.

Prodej místním neb cestujícím soukromníkům.

§ 44.

V tomto případě buď k ceně výrobní (vyplacená mzda a cena materiálu u kraje nenitěných) připočtána výdělková a režijní 50procentní přírážka, jež s výjimkou, dle poptávky po některém vzoru a dle dokonalosti provedení, až na 100 procent zvýšena neb o 30 procent snížena býti může.

Prodej místním obchodníkům krajkami.

§ 45.

V tomto případě buď k ceně výrobní bezpodmínečně připočtána 10procentní režijní přírážka.

§ 46.

Cizozemští soukromníci a obchodníci krajkami, přejí-li si koupiti neb objednati, buďtež odkázáni bez výjimky na správu c. k. ústředního kursu krajkářského ve Vídni, jakožto jediný pramen nákupní.

Písemné jednání obchodní.

Všeobecné.

§ 47.

Veškerá obchodní korespondence kočovné učitelky děje se ve formě úřední.

§ 48.

O zásilkách poštovních vedena buď kniha poštovní.

§ 49.

Úřední dopisy jsou porta prosty.

Knihy a seznamy mzdy.

§ 50.

Každé frekventantce budiž při nastoupení vydána kniha mzdy, kterou při vystoupení opět jest vrátiti. Popsané knihy se vyměňují za nové. Do této knihy zanáší se dle vzoru I. pravidelně a ihned vyplacená mzda neb udělená záloha a veškeré frekventantce udělené zakázky a práce, které odevzdala.

§ 51.

Krom toho založeny buďtež ku týdenním výplatám seznamy obsahující jména frekventantek a výši jednotlivých, skutečně vyplacených obnosů (vyjma snad dříve udělenou zálohu, jež důvěrník výplatě přítomný, poznámkou „v mé přítomnosti vyplaceno dne“ opatří a podepíše).

Seznamy o podporách.

§ 52.

O udělených podporách založeny buďtež seznamy, obsahující jména frekventantek, výši jednotlivých obnosů, datum výplaty a potvrzení ve formě podpisu příjemcova.

Kniha o rozpočtu.

§ 53.

Jakmile byl nový vzor dle § 26. této instrukce rozpočten neb dle § 27. správou c. k. ústředního kursu krajkářského stanovená cena co přiměřená uznána, buď cena výrobní za metr neb kus a při rozpočtu přijatá doba pracovní za metr a kus v postupně číslovaný výkaz dle vzoru II. s číslem toho kterého vzoru krajkového zanesena.

Postup s listy objednacími.

§ 54.

Hned jak došel list objednací, buď rozdělena zakázka frekventantkám.

§ 55.

Nevyřízené listy objednací buďtež od ostatních spisů odděleně chovány a denně, aby termín řádně byl dodržen, revidovány.

Memorial. (Kniha snímků.)

§ 56.

Veškeré úřední záležitosti, jakéhokoliv druhu buďtež dle vzoru III. zaneseny v memorial, v němž záznam po vložení snímkového papíru na následující stranu se otiskne.

Tento memorial buď koncem měsíce uzavřen; probodané strany memorialu, obsahující původní zápisy buďtež z knihy vyňaty a s doklady o položkách, jež příjmu neb vydání peněz a cenných věcí se týkají, 1. každého měsíce správě c. k. ústředního kursu krajkářského předloženy.

Příloha 2. – Organizační statut Státního ústavu školského pro domácí průmysl

Všeobecná ustanovení.

1. Úkolem státního ústavu školského pro domácí průmysl jest umělecké a technické povznesení výroby po domácku provozované.

II. Úkolu svého dosáhne ústav těmito prostředky:

1. Zakládáním, udržováním a zřízením drobných lidových škol pro domácí průmysl.
2. Dodáváním vzorů a předloh, které by po stránce umělecké vyhovovaly běžné potřebě nejen školám, nýbrž i pracovním.
3. Zaváděním nových technik výrobních.
4. Další výchovou sil na školách vyučujících a doplňováním jich odborného výcviku.
5. Kočovným vyučováním.

III. K provádění technických úkolů má ústav kanceláře se třemi odděleními:

- a) pro ženský domácí průmysl (paličkování, šití krajk, vyšívání, prýmkářství a pod. techniky.)
- b) pro průmysl košíkářský a příbuzné techniky pletací;
- c) pro hračkářský průmysl a jiné příbuzné obory.

IV. Kanceláři přísluší prováděti úkoly v odst. II. uvedené, jak ve směru uměleckém, tak pedagogický a didaktický dozor a administrativní řízení podniků ústavem zřízených.

V. Pokud se týče správy ústavu, má ředitel, event. jeho zástupce, vésti ústav jak ve směru uměleckém, tak administrativním. Zejména přísluší mu dozírati na provádění prací v kancelářích, na podniky a školy ústavní, sestaviti rozpočty, hospodařiti prostředky povolenými ústavu v mezích rozpočtových, správně účtovat veškeré podniky, spravovati inventáře a obstarávati prodej vyhotovených předmětů.

VI. Vrchní dozor nad ústavem přísluší ministerstvu školství a národní osvěty.

Ustanovení zvláštní.

Prováděcí nařízení k organizačnímu statutu státního ústavu školského pro ženský domácí průmysl.

VII. Všeobecné.

§ 1. Zaneprázdnění a dovolená zaměstnanců.

Nemůže-li zaměstnanec vykonávat službu, budiž to ihned písemně oznámeno ředitelství s uvedením příčiny.

Nemůže-li pro onemocnění zaměstnaný děle než 8 dní služby konati, budiž předloženo lékařské vysvědčení; ředitelství si vyhrazuje naříditi lékařskou prohlídku.

Dovolená ředitele trvá 6 neděl; ostatní zřizenci vyjmaje služebnictvo, obdrží — pokud to služba připouští, roční dovolenou na zotavenou nejvýše 4nedělní. Služebnictvu určuje ředitelství dovolenou od 8 do 14 dní.

Delší dovolenou udílí jen ministerstvo školství a národní osvěty na žádost.

§ 2. Získávání žákovských prací personálem.

Ředitelství je oprávněno přenechávat zřizencům pro vlastní jejich potřebu žákovské výrobky za dvě třetiny tržní ceny, avšak cena výrobků jedné osobě přenechaných nesmí přesahovati v jednom roce Kč. 100.—.

§ 3. Uvedení cizích osob, návštěvy.

Uváděti cizince do ústavu nebo přijímati soukromé návštěvy v místnostech služebních za přestávek pracovních je dovoleno pouze se svolením ředitelství.

VIII. Kursy ku vzdělání učitelek.

§ 4. Přijímání žákyň.

Přijímání žákyň určuje ministerstvo.

Pro případ, že podobný kurs se chystá, předloží žadatelky u ředitelství ústavu nejpozději do konce května neolkované žádosti. Těmto žádostem budte přiloženy v § 5. organ. statutu pod 1—4 uvedené průkazy a samostatně sestavený a vlastnoručně napsaný životopis.

Osvobozovati od jednotlivých podmínek vyhrazeno je bez výjimky ministerstvu.

§ 5. Zkouška přijímací.

Zkouška koná se před komisí služební, která sestává z ředitele a nejméně dvou učitelů.

Zkouška vztahuje se k průkazu podle bodu 3—4 § 5, org. statutu žádaných všeobecných a praktických vědomostí.

Od průkazu všeobecného vzdělání osvobozeny jsou žadatelky, které vychodily nad měšťanskou školu jdoucí buď veřejnou nebo právem veřejnosti nadanou školu odbornou.

Komise usnáší se většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje předseda; rozhodnutí komise zní: k přijetí schopna nebo k přijetí neschopna.

Výsledek zkoušky oznámí se ihned uchazečkám.

Pokud uchazečky nebydlí v Praze, mohou nemajetné žákyně obdržeti malé podpory.

Žákyně, které se k úřadu učitelskému neschopnými ukáží, mohou kdykoliv býti propuštěny.

§ 6. Práce žákovské a materiál.

Potřebný materiál pracovní dodává ústav, jenž je také majetníkem prací žákovských.

Výjimkou může ředitelství jednotlivé práce za úhradu materiálu žákyním přenechat.

§ 7. Ustanovení.

Absolvování kursu neposkytuje nároku na ustanovení učitelkou neb jakékoliv jiné zaměstnání ve státní službě.

IX. Kursy k dalšímu vzdělání učitelstva.

§ 8. Přijetí.

Učitelstvo, které do tohoto kursu míní vstoupiti, podá písemné žádosti ředitelství ústavu, avšak ředitelství může učitele také bez jejich žádosti k návštěvě kursu přidržeti.

Vyjímečně a pokud místo to připouští, mohou se svolením ministerstva k návštěvě kursu i učitelé jiných škol býti připuštěni; příslušné písemné žádosti náležitě doložené podati jest u ředitelství.

§ 9. Odškodnění, materiál a pracovní potřeby.

Do kursu pokračovacího povolané učitelky mají nárok na náhradu cestovních výloh z místa jejich služby.

Způsob náhrady ostatních výloh, s návštěvou kursu spojených, se případ od případu určí.

Materiál a potřeby pracovní propůjčí se frekventantkám bezplatně; naproti tomu zhotovené práce zůstávají majetkem ústavu.

X. Kursy k dalšímu vzdělání domácích pracovníc.

§ 10. Přijetí.

Písemné neolkované žádosti podávají se u ředitelství ústavu; přiložiti jest:

1. Křestní (rodný) a domovský list.
2. Poslední vysvědčení školní.
3. Úřední vysvědčení zachovalosti.
4. Průkaz, že žadatelka v příslušném odvětví ženského domácího průmyslu je zaměstnána, případně průkaz, že vychodila filiální ústav.

Mimo to žádá se, aby zaslány byly vzorkované ústřížky vlastních prací.

§ 11. Materiál a pracovní potřeby.

Potřebný materiál a pracovní potřeby dodá bezplatně ústav; zhotovené práce jsou vlastnictvím ústavu.

§ 12. Propuštění.

Při nenáležitém chování nebo při neprospěchu mohou žákyně kdykoliv býti propuštěny.

XI. Vyučování moderním technikám.

§ 13. Přijetí.

Žadatelky podají své žádosti buď ústní nebo písemní ředitelství a předloží křestní neb rodný list a školní nebo jiné vysvědčení.

§ 14. Doba vyučovací.

Frekventantky těchto kursů jsou povinny dodržovati denně pravidelně dobu pracovní, ostatnímu personálu předepsanou, může jim však s výslovným povolením ředitelství také polodenní návštěva býti povolena.

§ 15. Materiál, potřeby pracovní a podpory.

Potřebný materiál a ostatní potřeby pracovní dodá bezplatně ústav; zhotovené práce jsou majetkem ústavu.

Frekventantky neobdrží mzdy, mohou jim však v případě potřeby mírné podpory od případu k případu býti poskytnuty.

§ 16. Vystoupení a propuštění.

Vystoupení, jakož i propuštění ředitelstvím ústavu může se státi kdykoliv.

XII. Atelier pro pořizování vzorů.

§ 17. Odevzdání návrhů a prací.

Práce a vzory mohou býti za ceny režijní k zvelebení výroby přenechány.

XIII. a) **Lidové školy pro domácký průmysl ženský.**

1. Lidové školy mají za úkol výcvik a vzdělání domáckých pracovnic.

2. Ústav pro domácký průmysl poskytuje k vydržování škol:

- a) učebné síly;
- b) potřebný materiál vyučovací, pracovní pomůcky a vzory;
- c) podpory žákovské;
- d) ve zvláštních případech i příspěvek režijní.

Opatření potřebných místností, jich zařízení, osvětlení, topení, čištění a udržování, jakož i nutná obsluha náleží místním činitelům.

§ 18. Školní výbor.

1. V obcích, kde škola jest umístěna, utvoří se k jejímu udržování pětičlenný školní výbor.

2. Dva členy volí obecní zastupitelstvo, tři jmenuje státní ústav školský pro domácký průmysl.

3. Doba funkční trvá tři léta.

4. Úřad školního výboru jest čestný.

5. Školní výbor volí ze svého středu předsedu a jeho zástupce většinou hlasů.

§ 19. Úkolem školního výboru jest:

1. podávati zprávy a dobrozdání, činiti návrhy státnímu ústavu školskému pro domácí průmysl.

2. dbáti, aby byly potřebné místnosti, jich zařízení, osvětlení, topení, čištění a posluha od činitelů k tomu povinnovaných opatřeny a v pořádku udržovány.

3. spolupůsobiti při založení a vedení školního inventáře.

4. spolupůsobiti při sestavování rozvrhu hodin.

5. navazovati styk mezi školou a zájemníky.

6. správkyni běhu a jí přidělené síly ve vykonávání jejího úřadu podporovati.

7. funkci školních výborů může se svolením ministerstva převzítí výbor obecní.

§ 20. Žákyně.

Žákyně těchto škol jsou: 1. žákyně školou povinné.

2. řádné žákyně.

3. mimořádné žákyně.

Žákyně školou povinné.

Za žákyně přijímají se zpravidla dívky školou povinné, které chtějí pobočný ústav za účelem odborného výcviku navštěvovati v hodinách mimo čas vyučovací na školách obecných.

Vyjímečně (na příklad při vyšivačských školách) mohou také dívky škoie odrostlé a ženy, které se chtějí naučiti technice, býti do tohoto oddělení přijaty.

Žákyně zhotovují pouze tak zv. práce studijní; neobdrží tudíž za práce ty žádné mzdy, za to však obdrží k umožnění návštěvy školy podpory podle ceny odvedených prací.

Školou povinným řádným žákyním je návštěva školy krajkářské jen ve volných dnech dovolena. Při větším počtu řádných žákyně budtež zřízena oddělení, při čemž žákyně jedné třídy pokud možno do téhož oddělení budtež vázány.

Rozvrh hodin pro řádné žákyně budiž stanoven podle místních poměrů, při čemž budiž toho dbáno, aby pro děti do 8. roku, nejvyš 6 hodin, pro děti do 14. roku nejvyš 10 hodin týdně bylo vyměřeno.

Také při sestavování rozvrhu budiž k tomu přihlíženo, aby počet žákyň současně vyučovaných jednou učitelkou (počítajíc v to i školou povinné žákyně) nepřesahoval 30.

Na studijní práce dostanou žákyně materiál zdarma.

Práce žákovské zůstávají ve škole filiální a předkládají se koncem měsíce za příčinou kontroly a pro vyměření podpor ředitelství ústavu v Praze.

Při návrzích na podpory jest uvážiti pilnost, výkonnost a jiné směřodatné okolnosti (nuznost a j.)

§ 21. Řádné žákyně.

Za řádné žákyně přijímají se dívky a ženy škoie odrostlé, které se zúčastní pravidelného vyučování za účelem dalšího výcviku v ustanovené době vyučovací.

Zpravidla jest řádným žákyním povolena návštěva pobočných ústavů jen po dva roky, k další návštěvě jest třeba výslovného povolení ředitelství.

O pracích žákovských, poskytnutí mzdy a o podporách žákovských platí tytéž podmínky, jako o žákyních školou povinných.

Plán vyučovací pro žákyně školou povinné i řádné stanoví ředitelství státního ústavu školského pro domácí průmysl v Praze.

§ 22. Mimořádné žákyně.

Mimořádné žákyně jsou ony výdělkově činné pracovnice domácího průmyslu, které potřebují k provedení nesnadnějších prací časem návodu.

Mimořádným žákyním jest dovolena návštěva školy jen v době pro ně určené, ve zvláštního zřetele hodných případech může jim býti ředitelstvím povolena mimořádná podpora, pobočným ústavem navržená.

§ 23. Přijímání.

Žákyně školou povinné se přijímají na počátku školního roku, jen ve zvláštních případech jest přijetí během školního roku dovo-

leno. K zápisu dostaví se nezletilé žákyně v průvodu zákonného zástupce a předloží křestní a rodný list, poslední vysvědčení školy obecné neb měšťanské; hospitantky prokáží, že práci, které se v kursu vyučuje, do jisté míry ovládají.

Počet žákyně jest omezený a řídí se podle volných míst.

Počet mimořádných žákyně není závislý na počtu volných pracovních míst, ježto většinou doma pracují; rozhodujícím je množství objednávek, učitelce ústavem udělených.

Učitelka jest oprávněna odepríti přijetí těm žákyním, které svou tělesnou soustavou k práci ve škole prováděné neschopnými se jeví nebo jejichž chování pohoršení způsobuje.

§ 24. Řádné vystoupení ze školy.

Účastnice mohou vystoupiti kdykoliv po ústním odhlášení, které za nezletilé učiní jejich zákonný zástupce.

Žákyně řádně vystouplé mohou opětně kdykoliv do školy přijaty býti.

§ 25. Vystoupení bez odhlášení.

a) žákyně školou povinných a řádných.

Zamešká-li žákyně více než 5 po sobě jdoucích vyučovacích dnů bez omluvy, považuje se za vystouplou a pozbývá nároků na výplatu, event. nedoplatku mzdy;

b) mimořádných.

Nedodá-li žákyně uloženou jí práci v smluvené době a neomluví-li se náležitě učitelce, považuje se za vystouplou a pozbývá nároků na případné nedoplatky mzdy. Učitelka jest však oprávněna později odevzdanou práci za smluvenou cenu odkoupiti.

§ 26. Vyloučení.

Vyloučení z discipl. důvodů viz discipl. nařízení.

Žádost za opětně přijetí vyloučených žákyně může podati pouze obecní představenstvo ředitelství státního ústavu školského pro domácí průmysl v Praze.

§ 27. Vysvědčení a potvrzení o návštěvě.

Účastnice řádně vystupující obdrží na požádání vysvědčení, ve kterém uvedeno jest chování, doba, po kterou školu navštěvovala, a zručnost.

Mimořádné žákyně obdrží při svém řádném vystoupení na požádání potvrzení o návštěvě, ve kterém jest uvedeno, že byla mimoř. žákyní, a její výrobní zručnost.

§ 28. Vyučovací doba a vyučovací čas.

Dobu vyučovací pro jednotlivé kategorie žákyně stanoví pro jednotlivé běhy vždy ředitelství ústavu, avšak každá učitelka jest povinna vyučovati nejméně 7 hod. denně. Po nepřetržitém dvou hodinovém vyučování nastane desetiminutová přestávka na zotavení.

Prázdné dny jsou tytéž jako na obecné škole dotyčného místa, vyjímaje prázdné dny v týdnu, jež na některých školách bývají.

Pro žákyně školou povinné musí býti týdenní rozvrh hodin stanoven tak, aby návštěva školy obecné tím neutrpěla a přetěžování žactva se zamezilo.

Při sestavování rozvrhu hodin budiž vzat ohled na místní poměry i jiné rozhodující okolnosti.

§ 29. Učebná osnova a učební cíl.

Všechny žákyně vyučují se systematicky od základního počátku až k úplnému vyučení se určité technice, podle osnovy, vydané ústavem.

§ 30. Dovolená.

Dovolení z vyučování na delší dobu je z nutných příčin (poľní práce, nemoc v rodině atd.) možno, avšak řádná žákyně je povinna správce školy to oznámiti.

§ 31. Prázdniny.

Hlavní prázdniny v roce (vyjímaje feriální den) jsou shodné s prázdninami na veřejných školách obecných nebo měšťanských.

§ 32. Disciplinární řád.

1. Žákyně školou povinné a řádné jsou povinny vyučování pravidelně se zúčastnit; jen závažné příčiny mohou býti omluvou pro zameškání návštěvy školní.

2. Žákyně přicházejí do školy čistě upraveny.

3. Přicházejíce aneb opouštějíce místnosti vyučovací zachovávejte klid a pořádek.

4. Žákyně nesmí opustiti učebnu před koncem vyučování.

5. Žákyně jsou povinny jim svěřené nářadí a školní nábytek bedlivě opatrovati.

6. Škody způsobené hradí žákyně.

7. Za vyučování chovejte se žákyně tiše a slušně.

8. Vstupující a odcházející učitelku nebo inspekční osoby pozdraví žákyně povstáním, načež usednou, nečekajíce zvláštního pokynu.

9. Přestupky tohoto disciplin. řádu a jiné nenáležitě chování trestají se podle stupně poklesku a jak často se opakovaly:

a) napomenutím,

b) důtkou, která se v katal. zaznamená,

c) zadržením premií,

d) vyloučením.

10. V přestupcích disciplinárních, v nichž nelze původkyně zjistiti, potrestány budou v době skutku přítomné řákyně.

§ 33. Pomůcky pracovní.

Podušky, podstavce pod ně, paličky a špendlíky propůjčují se řákyním školou povinným i řádným bezplatně; při vystoupení se opět odevzdají.

§ 34. Materiál.

Řákyním školou povinným dodá se materiál bezplatně. Řádné řákyně a hospitantky opatří si normální pracovní materiál (přizí lněnou) na vlastní náklad odkudkoliv s předpokladem, že odpovídá požadavkům učitelky. Náhrada za ně bude vpočítána do mzdy.

Materiál pro vlastní potřebu řákyň může poskytnut býti ze zásob školních za původní ceny a na úvěr. Peníze zaň srážejí se po částkách při výplatě mzdy.

Hedvábí nebo jiný od řápadu ke řápadu určený materiál vydá se řákyním na zpracování, aniž zaň platí; avšak vydané množství se přesně odváží, a odvážením hotové práce a řápadného zbytku materiálu se pak zjistí, je-li po odečtení nutných odpadků nějaký schodek; ten řákyně doplatí.

§ 35. Podvínky.

Podvínky dodají se řákyním bezplatně a po zhotovení práce se opět odevzdají.

Cizím osobám se podvínky nepropůjčují.

§ 36. Výrobky řákyň.

Všechny výrobky, zhotovené řákyněmi školou povinnými i řádnými v místnosti školní, jakož i výrobky mimořádné řákyň na zakázku učitelky mimo místnosti zhotovené, jsou vlastnictvím státního ústavu školského pro domácký řumysl v Praze.

Řákyním jest však dovoleno, není-li naléhavých zakázek, i v době vyučovací prováděti práce podle vlastních přání, pokud odpovídají osnově a pokud jsou určeny k osobní potřebě anebo za dary. Přímý prodej výrobků jest řákyním bez výjimky zakázán.

§ 37. Podpory řákyním.

Potřebným a hodným řákyním školou povinným, které ze své práce žádného značnějšího výdělku najíti nemohou, udělí se z prostředků státních podpory. Rozdělení těchto podpor se děje týdně podle uznání učitelky.

XIV.

§ 38. Kočovné běhy.

Kočovné běhy řídí se stejnými pravidly jako školy stálé.

10

krajkářského jsou po ruce a práce ony vždy ihned po zhotovení správě c. k. ústředního kursu krajkářského jest zaslati, jest hromadění se zásoby prodejného zboží vyloučeno.

§ 42.

Kočovné učitelce jest dovoleno ono zboží, na něž došla od c. k. ústředního kursu krajkářského zakázka objednacími listy, nesoucími značku „sklad“ (Lager) způsobem v následujících §§ 44., 45. uvedeným, přímo prodati.

§ 43.

Tímž způsobem (srovnej §§ 44., 45.) možno i objednávky ku provedení přijímati, avšak objednací listy, označené značkou „V“ a číslicí, jež došly od správy c. k. ústředního kursu krajkářského, mají přednost před všemi, byť i dříve učiněnými objednávkami.

Způsob prodeje.

Prodej místním neb cestujícím soukromníkům.

§ 44.

V tomto případě buď k ceně výrobní (vyplacená mzda a cena materiálu u kraje nenitěných) připočtěna výdělková a režijní 50procentní přírážka, jež s výjimkou, dle poptávky po některém vzoru a dle dokonalosti provedení, až na 100 procent zvýšena neb o 30 procent snížena býti může.

Prodej místním obchodníkům krajkami.

§ 45.

V tomto případě buď k ceně výrobní bezpodmínečně připočtěna 10procentní režijní přírážka.

§ 46.

Cizozemští soukromníci a obchodníci krajkami, přejí-li si koupiti neb objednati, buďtež odkázáni bez výjimky na správu c. k. ústředního kursu krajkářského ve Vídni, jakožto jediný pramen nákupní.

Pisemné jednání obchodní.

Všeobecné.

§ 47.

Veškerá obchodní korespondence kočovné učitelky děje se ve formě úřední.

§ 48.

O zásilkách poštovních vedena buď kniha poštovní.

§ 49.

Úřední dopisy jsou porta prosty.

Knihy a seznamy mzdy.

§ 50.

Každé frekventantce budiž při nastoupení vydána kniha mzdy, kterou při vystoupení opět jest vrátiti. Popsané knihy se vyměňují za nové. Do této knihy zanáší se dle vzoru I. pravidelně a ihned vyplacená mzda neb udělená záloha a veškeré frekventantce udělené zakázky a práce, které odevzdala.

§ 51.

Krom toho založeny buďtež ku týdenním výplatám seznamy obsahující jména frekventantek a výši jednotlivých, skutečně vyplacených obnosů (vyjma snad dříve udělenou zálohu, jež důvěrník výplatě přítomný, poznámkou „v mé přítomnosti vyplaceno dne“ opatří a podepíše).

Seznamy o podporách.

§ 52.

O udělených podporách založeny buďtež seznamy, obsahující jména frekventantek, výši jednotlivých obnosů, datum výplaty a potvrzení ve formě podpisu příjemcova.

Příloha 3. – Učební plán ateliéru oděvu

Počet vyučovacích hodin týdně – rozpis po ročních výuka 1. ročníku od 1. 9. 2018						
ATELIÉR ODĚVU						
1. POVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY		I.	II.	III.	IV.	C
Všeobecně-vzdělávací předměty	Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
	Cizí jazyk – anglický	3	4	3	3	13
	Základy společenských věd	2	2	1	1	6
	Chemie	2	-	-	-	2
	Fyzika	-	1	-	-	1
	Ekologie	1	-	-	-	1
	Matematika	2	2	-	-	4
	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
	Základy informačních technologií	4	-	-	-	4
	Ekonomika	-	-	2	1	3
	Odborné předměty	Dějiny výtvarného umění ✧	2	2	3	3
Dějiny textilního umění ✧		-	-	-	1	1
Výtvarná příprava I.		4	4	-	-	8
Výtvarná příprava II.		1	-	-	-	1
Vizuální komunikace		-	1	2	2	5
Figurální kreslení		-	3	3	4	10
Konstrukce oděvu		2	4	4	2	12
Technologie oborová		2	1	1	1	5
Technologie textilní		2	1	1	1	5
Navrhování – oděv		-	3	4	5	12
Navrhování – řemeslná technika		-	-	1	1	2
Řemeslná technika doprovodná		3	3	3	3	12
Praktická cvičení		4	4	5	5	18
2. VOLITELNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	1. Volitelný vyučovací předmět - Figurální kreslení	-	-	-	2	2
	2. Volitelný vyučovací předmět - Seminář v anglickém jazyce	-	-	-	2	2
	3. Volitelný vyučovací předmět - Literární seminář	-	-	-	2	2
	4. Volitelný vyučovací předmět - Společenskovední seminář	-	-	-	2	2
Počet vyučovacích hodin týdně		39	40	38	40	157
3. NEPOVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Krajka a výšivka	-	3	3	-	6
	Tkaní a tisk	-	3	3	-	6
	Košičkářství	-	3	3	-	6
	Šití	-	3	3	-	6
	Figurální kreslení	-	3	3	-	6
	Fotografie	-	3	3	-	6
	Anglická konverzace	-	-	1	-	1

Příloha 4. – Učební plán ateliéru textilního designu

Počet vyučovacích hodin týdně – rozpis po ročnících – výuka 1. ročníku od 1. 9. 2018						
ATELIÉR TEXTILNÍHO DESIGNU						
1. POVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY		I.	II.	III.	IV.	Celkem
Všeobecně-vzdělávací předměty	Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
	Cizí jazyk – anglický	3	4	3	3	13
	Základy společenských věd	2	2	1	1	6
	Chemie	2	-	-	-	2
	Fyzika	-	1	-	-	1
	Ekologie	1	-	-	-	1
	Matematika	2	2	-	-	4
	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
	Základy informačních technologií	4	-	-	-	4
	Ekonomika	-	-	2	1	3
Odborné předměty	Dějiny výtvarného umění	2	2	3	3	10
	Dějiny textilního umění	-	-	-	1	1
	Výtvarná příprava I.	4	4	-	-	8
	Výtvarná příprava II.	2	-	-	-	2
	Vizuální komunikace	-	2	2	1	5
	Figurální kreslení	-	-	3	4	7
	Technologie textilní ✧	2	2	1	1	6
	Technologie oborová ✧	-	-	1	1	2
	Technická příprava	-	1	2	2	5
	Navrhování	-	2	5	6	13
	Řemeslné techniky – tisk	2	2	-	-	4
	Řemeslné techniky – tkaní	2	2	-	-	4
	Řemeslné techniky – krajka	2	2	-	-	4
	Řemeslné techniky – výšivka	2	2	-	-	4
	Řemeslné techniky kombinované (volitelné)	-	-	8	8	16
	Řemeslné techniky doprovodné (základy šití)	2	-	-	-	2
	Řemeslné techniky doprovodné (košíkářské techniky)	-	3	-	-	3
Řemeslné techniky doprovodné (předtkalcovské techniky.)	-	-	3	-	3	
2. VOLITELNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Figurální kreslení	-	-	-	2	2
	Seminář v anglickém jazyce	-	-	-	2	2
	Literární seminář	-	-	-	2	2
	Společenskovědní seminář	-	-	-	2	2
Počet vyučovacích hodin týdně		39	38	39	39	155
3. NEPOVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Krajka a výšivka	-	3	3	-	6
	Tkaní a tisk	-	3	3	-	6
	Košíkářství	-	3	3	-	6
	Šití	-	3	3	-	6
	Figurální kreslení	-	3	3	-	6
	Fotografie	-	3	3	-	6
	Anglická konverzace	-	-	1	-	1

Příloha 5. – Učební plán ateliéru nových médií

Počet vyučovacích hodin týdně – rozpis po ročnících – výuka 1. ročníku od 1. 9. 2018						
ATELIÉR NOVÝCH MÉDIÍ						
1. POVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY		I.	II.	III.	IV.	Celkem
Všeobecně-vzdělávací předměty	Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
	Cizí jazyk – anglický	3	4	3	3	13
	Základy společenských věd	2	2	1	1	6
	Chemie	2	-	-	-	2
	Fyzika	-	1	-	-	1
	Ekologie	1	-	-	-	1
	Matematika	2	2	-	-	4
	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
	Základy informačních technologií	4	-	-	-	4
	Ekonomika	-	-	2	1	3
	Odborné předměty	Dějiny výtvarného umění	2	2	3	3
Dějiny textilního umění		-	-	-	1	1
Výtvarná příprava I.		4	4	-	-	8
Výtvarná příprava II.		2	1	-	-	3
Figurální kreslení		-	-	3	4	7
Technologie textilní ◇		2	2	1	1	6
Technologie oborová ◇		1	1	2	2	6
Počítačová grafika oborová		-	3	3	-	6
Technická příprava – fotografie		4	4	-	-	8
Navrhování		-	3	3	6	12
Řemeslné techniky – tisk, tkaní		5	-	-	-	5
Řemeslné techniky – výšivka, základy šití		-	5	-	-	5
Řemeslné techniky – krajka		-	-	6	-	6
Výstavní prezentace a modeling		-	-	3	4	7
Multimediální tvorba	-	-	3	6	9	
2. VOLITELNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Figurální kreslení	-	-	-	2	2
	Seminář v anglickém jazyce	-	-	-	2	2
	Literární seminář	-	-	-	2	2
	Společenskovední seminář	-	-	-	2	2
Počet vyučovacích hodin týdně		39	39	38	39	155
3. NEPOVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Krajka a výšivka	-	3	3	-	6
	Tkaní a tisk	-	3	3	-	6
	Košičkářství	-	3	3	-	6
	Šití	-	3	3	-	6
	Figurální kreslení	-	3	3	-	6
	Fotografie	-	3	3	-	6
	Anglická konverzace	-	-	1	-	1

Příloha 6. – Učební plán ateliéru bytového designu

Počet vyučovacích hodin týdně – rozpis po ročnících – výuka 1. ročníku od 1. 9. 2018						
ATELIÉR BYTOVÉHO DESIGNU						
1. POVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY		I.	II.	III.	IV.	Celkem
Všeobecně-vzdělávací předměty	Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
	Cizí jazyk – anglický	3	4	3	3	13
	Základy společenských věd	2	2	1	1	6
	Chemie	2	-	-	-	2
	Fyzika	-	1	-	-	1
	Ekologie	1	-	-	-	1
	Matematika	2	2	-	-	4
	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
	Základy informačních technologií	4	-	-	-	4
	Ekonomika	-	-	2	1	3
Odborné předměty	Dějiny výtvarného umění	2	2	3	3	10
	Dějiny textilního umění	-	-	-	1	1
	Výtvarná příprava I.	4	4	-	-	8
	Výtvarná příprava II.	2	-	-	-	2
	Vizuální komunikace	-	-	2	1	5
	Figurální kreslení	-	-	3	4	7
	Technologie textilní ✧	2	2	1	1	6
	Technologie oborová ✧	1	1	2	2	6
	Technická příprava	3	4	1	-	8
	Navrhování	-	2	4	4	10
	Interiérová tvorba	-	2	6	7	15
	Řemeslné techniky – šití, tisk	6	-	-	-	6
	Řemeslné techniky – tkání, košíky	-	8	-	-	8
	Řemeslné techniky – paličkování, výšivka	-	-	6	-	6
Řemeslné techniky – šitá krajka	-	-	-	3	3	
2. VOLITELNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Figurální kreslení	-	-	-	2	2
	Seminář v anglickém jazyce	-	-	-	2	2
	Literární seminář	-	-	-	2	2
	Společenskovední seminář	-	-	-	2	2
Počet vyučovacích hodin týdně		39	39	39	38	155
3. NEPOVINNÉ VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY						
	Krajka a výšivka	-	3	3	-	6
	Tkání a tisk	-	3	3	-	6
	Košikářství	-	3	3	-	6
	Šití	-	3	3	-	6
	Figurální kreslení	-	3	3	-	6
	Fotografie	-	3	3	-	6
	Anglická konverzace	-	-	1	-	1

Příloha 7. – Učební plán Konzervování a restaurování textilií

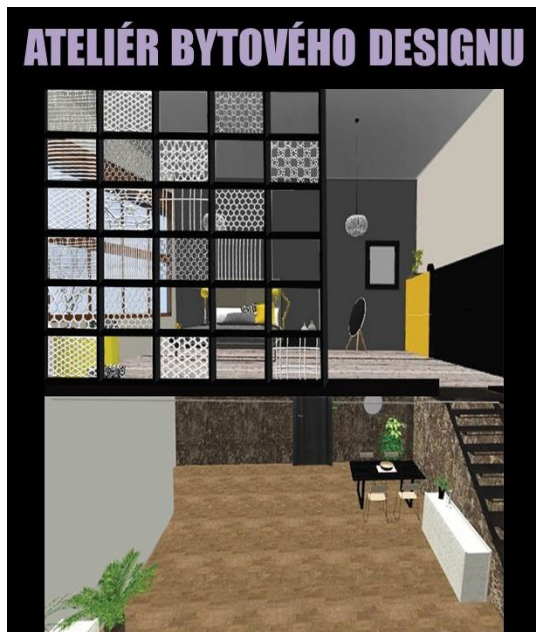
Konzervování a restaurování textilií	82-42-N/. Konzervátorství a restaurátorství								Kombinovaná
Povinné předměty									
	Počet vyučovacích hodin za 2 týdny: Přednáška/cvičení/konzultace Forma hodnocení								
	1. ročník		2. ročník		3. ročník		4. ročník		Celkem
Období:	ZO	LO	ZO	LO	ZO	LO	ZO	LO	
Dějiny užitého umění	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	8/0/8 A
Základy památkové péče					1/0/0 KZ	1/0/0 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	4/0/2
Chemie konzervování textilu	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	8/0/8 A
Technologie textilních materiálů	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	1/0/1 ZK	8/0/8 A
Výtvarná příprava	0/2/1 ZK	0/2/1 ZK	0/2/1 ZK	0/2/1 ZK	0/0/1 ZK	0/0/1 ZK			0/8/6
Fotodokumentace	1/1/1 ZK	1/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	2/8/8
Tradiční textilní řemesla	0/10/2 ZK	0/10/2 ZK	0/8/4 ZK	0/8/4 ZK	0/8/4 ZK	0/8/4 ZK	0/0/2 ZK	0/0/2 ZK	0/52/24
Restaurování a konzervování textilií	0/4/0 ZK	0/4/0 ZK	0/6/0 ZK	0/6/0 ZK	0/7/0 ZK	0/7/0 ZK	0/14/0 ZK	0/14/0 ZK	0/62/0 A
Povinně volitelné předměty									
Cizí jazyk	0/1/1 ZK	0/1/1 ZK	0/2/0 ZK	0/2/0 ZK	0/2/0 ZK	0/2/0 ZK	0/2/1 ZK	0/2/1 ZK	0/14/4 A
Celkem:	4/18/8	4/18/8	3/19/9	3/19/9	4/18/9	4/18/9	4/17/8	4/17/8	30/144 /68
Odborná praxe		0/80/0 Z		0/80/0 Z		0/80/0 Z			0/240/ 0

Příloha 8. – Učební plán ateliéru designu módní doplňků

Design módních doplňků	82-41-N/20 Výtvarná a uměleckořemeslná tvorba						Denní studium	
Názvy vyučovacích předmětů	1. ročník		2. ročník		3. ročník		Celkem	
Období	ZO	LO	ZO	LO	ZO	LO		
Povinné předměty	přednáška/cvičení							
Anglický jazyk	0/2 ZK	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 ZK	0/2 Zk	0/12	A
Dějiny výtvarného umění	2/0 Zk	2/0 Zk	3/0 Zk	3/0 Zk	3/0 Zk	3/0 Zk	16/0	A
Technologie oborová	2/0 Zk	2/0 Zk	2/0 Zk	2/0 Zk	2/0 Zk	2/0 Zk	12/0	A
Konstrukční a praktická příprava	2/4 Zk	2/4 Zk	1/3 Zk	1/3 Zk			6/14	
Tradiční textilní řemesla - tisk, tkaní, výšivka, krajka	2/8 Zk	2/8 Zk	2/10 Zk	2/10 Zk			8/36	
Řemeslné techniky doprovodné	1/3 Zk	1/3 Zk	1/3 Zk	1/3 Zk			4/12	
Výtvarná příprava	0/3 Zk	0/3 Zk	0/3 Zk	0/3 Zk			0/12	
Navrhování	0/4 Zk	0/4 Zk	0/4 Zk	0/4 Zk			0/16	
Ateliérová tvorba					0/20 Zk	0/20 Zk	0/40	A
Vizuální prezentace	2/2 Zk	2/2 Zk	1/2 Zk	1/2 Zk	1/3 Zk	1/3Zk	8/14	
Podnikatelské a zaměstnanecké minimum					2/0	2/0	4/0	
Odborná praxe		0/80 Z		0/40 Z			0/120	
Povinně volitelné předměty								
Specializační seminář I	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 Zk			0/8	
Specializační seminář II	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 Zk	0/2 Zk			0/8	
Celkem:	38	38	39	39	33	33	222	

Příloha 9. – Ateliéry VOŠTŘ a SUŠTŘ

KONZEROVÁNÍ A RESTAUROVÁNÍ TEXTILÍ

DESIGN MÓDNÍCH DOPLŇKŮ

